

Tänane ilm
Läänemaal

Läänemaal sajab päeval hoovihma, õhtupoolikul jäävad sajuhood harvemaks. Puhub edelatuul 6–12 m/s. Sooja on 19 kuni 22 kraadi.

Lääne Elu

REKLAAM Lääne Elus

505 2175

e-post reklaam@le.ee

Nr 111 (2563)

Laupäev, 29. september 2007

Hind 7 kr

SISU

Kõigist suurem

Jaan Franclin Perlitz räägib suurest poksjast ja inimesest Cassius Clayst.

Loe lk 5

Keskonnaleht

Tänase Lääne Elu vahelt leiab taas Keskonnalehe. „Võitis kirglik põhjamaa film”, „Puurkaevurajamine — kuidas ja mida teada” — need on vaid mõned teemad, millest Keskonnaleht kirjutab.

Mees leidis Paliverest kilose puraviku

Paliveres elav Arvi Pukk leidis kodu lähedalt 1,1 kilose tammepuraviku.

Loe lk 3

Elion tõmbab maainetneti projekti otsi kokku

KülaTee 3 projekti abil sai internetiühenduse Läänemaal umbes 220 soovijat.

Loe lk 3

OHOO!

Väinamere uurimisretked said kaante vahele

Eile tutvustati Tartus Baeri majas teaduslike artiklite kogumit „Uurimisretked Väinamere laidudele”, mis võtab kokku 15 aasta kestel Väinamere põhjaosa laidudele tehtud retkede tulemusi. Kogumik sisaldab peatükke Väinamerest, väikesaarte maastikest, kultuuriloost ja elustikust ning selle mitmekesisusest.

Elustikurühmadest on käsitletud hülged, linnud ja liblikad, sootaimed, samblad ja samblikud. Raamat on rikkalikult illustreeritud fotode ja kaartidega. Lisatud on ka ingliskeelne kokkuvõte ning fotode, jooniste ja tabelite nimekiri.

Ekspeditsioonidega Väinamere laidudele alustati 1992. aastal ning need toimuvad kaks korda aastas tänini. Iga retk pakub huvitavat lisa, seega töö ei ole valmis ja seegi kogumik on ennemini vahekokkuvõte.

Urmas Lauri

ISSN 1406-1430

Aasta õpetajaks sai tegus noor naine

Aasta õpetajaks valitud Kristin Veltri jõuab oma väikeste laste kõrvalt õpetada, nõustada ja lasteaeda pidada

Lehte Ilves, Tarmo Õuema
info@le.ee

Tänavu on Läänemaa aasta õpetaja eripedagoog — logopeed Kristin Veltri, kes esindab oma kodumaakonna õpetajaid aasta õpetaja üleriigilisel võistlusel ja kokkutulekul.

Kristin Veltri jagab ennast mitme töökoha vahel. Ta on eripedagoogika õppejõud Haapsalu kolledžis ja tal on tunnid Haapsalu sanatoorses koolis. Ta on Haapsalu ainsa päevahoiuteenust pakkuva lasteaia Lepatriinu Mängumaa asutaja ja omanik.

Aasta õpetaja tiitli puhul osutus aga määravaks tema panus Läänemaa õppenõustamiskeskuse loomisel. Veltri nõustab koolieelikuid, õpilasi, õpetajaid ja lastevanemaid.

Nõuandja ja abiline

Poolteist aastat tegutsenud nõustamiskeskust peab üleval Läänemaa Omavalitsusliit ja seepärast saab sealt nõu ja abi tasuta. Nõustamiskeskuse poole võib pöörduda iga lapsevanem, kui ta märkab, et ta laps ei arene eakohaselt, kui tal on raskusi kõne, käitumise vms valdkonnas.

Kui vaja, suunab Veltri lapse psühhiaatri või mõne teise asjatundja juurde, kui vaja, aitab õpetajal kirjutada lapsele individuaalset õppekava.

Kool võib väärtelt areneva lapse korral süüdistada lapsevanemat ja lapsevanem kooli. Nõustamiskeskus peaks andma neutraalse hinnangu, sõnas Veltri.

Nõustamiskeskuse mõte saigi alguse sellest, et Veltri sai alatasa kutseid — tule, loe, rää-

Kristin Veltri on üks väheseid noori, kes pärast ülikooliõpin- guid tahtis naasta oma kodumaakonda.
ARVO TARMULA

gi, aita. Nüüdki sõidab ta vajakohal abivajajale lähemale, Lihulasse, Kullamaale või mujale, kui sealseil hädalistel endil on mingil põhjusel raske maakonnalinna pääseda.

Kristin Veltri on 30aastane kahe väikese lapse ema. Ta on lõpetanud Ridala põhikooli ja tollase Haapsalu I keskkooli. Aastal 2000 lõpetas ta eripedagoogika osakonna logopeedia eriala, 2003 kaitses samas ülikoolis teadustemagistri kraadi eripedagoogika erialal.

Tunnustus eeldab tegusid

Lääne maavalitsuse haridus- ja kultuuriosakonnale esitati aasta õpetaja nimetuse saamiseks 36 kandidaati.

Aasta õpetajaks saamisel ei piisa, kui kandidaat on niisama tore ja hinnatud õpetaja.

„Kui iseloomustuses on sees mõni hindamist vääriv tegu viimastest aastast, anname tiitli ka,” ütles maavalitsuse haridusosakonna juhataja asetäitja Helge Ehrpais.

Haridusministeeriumi koolikorralduse osakond valis riigikoolide esitatud kandidaatide seast aasta õpetajaks Noarootsi gümnaasiumi rootsi keele ja põhjamaade kultuuri õpetaja Jukka Johannes Sahlgreni.

Lääne maavalitsuse ja Läänemaa Omavalitsuste Liidu ühine vastuvõtt Läänemaa aasta õpetajaile tuleb 4. oktoobril Uuemõisa valges saalis. Tuleval laupäeval on Kristin Veltri ja Jukka Johannes Sahlgren Tartus aasta õpetajate üleriigilisel kokkutulekul.

Mullu valiti Läänemaa aasta õpetajaks Ridala põhikooli direktor Lea Tuusov.

Läänemaa aasta õpetaja 2007

- Kristin Veltri, Läänemaa Õppenõustamiskeskus
- Anu Mätas, Virtsu Põhikool
- Eve Lints, Haapsalu Täiskasvanute Gümnaasium
- Ingrid Laasi, Haapsalu Wiedemanni Gümnaasium
- Sirje Kaasik, Haapsalu Muusikakool
- Kadi Põdersalu, Vormsi Põhikool
- Juhan Lehepuu, Taebala Gümnaasium
- Malle Niit, Taebala Gümnaasium
- Linda Vaba, Lihula Gümnaasium
- Janar Sõber, Lihula Gümnaasium
- Erika Ulla, Haapsalu Üldgümnaasium
- Elve Nappus, Kullamaa Keskkool
- Inge Sinimeri, Haapsalu Linna Algkool
- Kirsti Tammeniit, Haapsalu Linna Algkool
- Lia Puhm, Haapsalu Lastekeskus
- Sirje Sinitskaja, Uuemõisa Algkool
- Anne Kalm, Lihula Lasteaed
- Siiri Reimann, Haapsalu Gümnaasium
- Ülle Lumeste, Haapsalu Gümnaasium
- Lehti Padu, Haapsalu Gümnaasium
- Inna Esko, Kasari Põhikool
- Marju Heldema, Haapsalu Kutsehariduskeskus

Allikas: Lääne maavalitsuse haridus- ja kultuuriosakond

Aselinnapea umbusaldamiseks tuli jõust puudu

Lehte Ilves
lehte@le.ee

Eile üritas Haapsalu linnavolikogu opositsioon avaldada aselinnapeale Märt Maistele (pildil) umbusaldust, kuid jõust jäi puudu.

Umbusaldamise ajendiks sai Märt Maiste osalemine Läänemaa omavalitsusliidu nn koolitusreisil Hispaaniasse sel suvel. Kahenädalane koos abikaasade reis läks omavalitsusliidule maksma 400 000 krooni ringis. Abikaasad pidid oma reisikulu, 19 000 krooni, ise tasuma, omavalitsustegelaste reisiraha tuli omavalitsusliidu eelarvest.

Umbusalduse esitanud ekslinnapea Urmas Sukles üles, et sellel reisil osaledes kahjustas Maiste linna mainet. Linnavolikogu aga ei peaks raha kand-

ma „musta auku ehk Läänemaa omavalitsusliidule, kus seda kasutatakse ebasihipäraselt”.

Opositsioon pole rahul ka Maiste tööga Haapsalus, sest Haapsalu heakord on küll paranenud, kuid saab siiski veel

nii kohalikelt kui ka külastelt palju kriitikat. Tänavad on auklikud, lilli on linnas vähe.

Umbusalduseks oli vaja volikogu enamust ehk vähemalt 11 häält. Opositsioonis oleval Reformierakonnal oli eile saalis seitse linnavolinikku.

Linnavolikogu Maiste küsimuses sõna võtta ei soovinud. Küsimusele, kas linnapea kii-

dab vaikides Maiste teguviisi ja Läänemaa omavalitsusliidu reisi heaks, vastas Ingrid Danilov Lääne Elule: „Ma ei näe koolitustes midagi halba, kuid omavalitsusliidul oli Hispaania reis halvasti ettevalmistatud ja veel halvemini seda avalikkusele selgitatud.”

Linnavolikogu pole pärast taasiseseisvumist varem linna-

valitsuse liikmele umbusaldust avaldanud.

Märtsis 2003 ähvardasid opositsiooni jäänud Kes- ja Reformierakond umbusaldada linnapeaks saanud Teet Kallasveed. See jäi tegemata, sest opositsioon otsustas oodata, millisele seisukohale asub Kallasvee autorendilepingut uurima hakanud politsei.

ERIPAKKUMINE

Skoda Fabia 1,2 Ambiente
Keskmine kütusekulu 5,9 L.
Poolautomaatne kliima
ja CD -mängija.
Vähekasutatud autod
/esmaregistreerimine
MAI 2007.

159 800.-

Linnamäel
29.09.kell
10.00-15.00

K.U. Oru Auto
Tel 56 626 455

Autosid piiratud kogus

LAUPÄEV, 29. SEPTEMBRIL
africa
PARTYZONE
PARIMAD KLUBIHITTE
VALIB
DJ FINITO
FILET 75- NASTRIK 22MI 25.-1 SISEKÄÄS 18+
UKSED AVATAKSE 22:00 VAATA KA: WWW.AFRICA.EE

JUHTKIRI

Kordumatud

Tänasest lehest saab teada, kes on seekord nimetatud Läänemaa aasta õpetajaks. See on tunnustus tänasele maa soolale.

Ja seda hinnangut on vaja — et soola jätkuks ja et ta püsiks ikka soolane, et ei läheks läägeks. Nagu see kirjakoht piiblis hoiatab, kust too igituttav väljend *maa sool* pärit on: et millega siis seda uuesti soolaseks teha? Et ei juhtuks nii: „Ei see kõlba enam millekski muuks kui visata inimeste jalgade tallata.”

Tahaks väga uskuda, et Haapsalus kogu oma elu kooliga seotud olnud ja harukordseks (ehk legendaarseks) saanud Viktor Nelik kuulis oma pilvepealsetes kõrgustes neid sõnu, mis ta endised õpilased ja teised teekaaslased talle 80. sünniaastapäeva meenutustunnis lausuvad.

See Haapsalu gümnaasiumis peetud tund on väärtuslik veel paigana, kus tänased koerustükke tegevad koolilapsed tajuksid — ühe haridust andva hoone seinte vahel lehvib edasi nende vaim, kes olid siin varem. Nii tekib vaimus ja ühtekuuluvustunne, mille pärast on just oma koolimaja see kõige olulisem koht maailmas, kodu järel.

Ja ka mõnest tänasest õpetajast, maa soolast, saab kindlasti kunagi imetabane, kordumatu legend.

TEISED LEHED

Karmim kontroll õpilaspilude üle!

MEIE MAA. Juukselaki suurtes kogustes pähe määrimine, kahtlase väärtusega segude söömine ja jooma sumdimine, kaasõpilaste autopagasnikuse toppimine...

Gümnaasiumi uute õpilaste ehk rebaste ristimispeod on mitmes koolis väljunud lubatud piiridest ja tekitanud olukorra, kus algselt nalja ja meelelahutusena mõeldud üritus võib kujuneda kaasõpilastele alandavaks või suisa eluohtlikuks.

Kuigi Kuressaare gümnaasiumil olid juba varemgi seatud reeglid rebastepidudel lubatule, ei pidanud õpilased nendest kinni ja läksid üle piiri. Õppetund nii õpilastele kui õpetajaskonnale. See juhtum näitas, et lisaks pidudele kindlate reeglite kehtestamisele peavad koolid tagama ka selle, et kontroll reeglitest kinnipidamise üle oleks tõhus.

Meie pole süüdi

PÄRNU POSTIMEES. Ettearvatult saavutas üle Eesti väga laia kõlapinna Pärnumaal Toris Veski villas toimunud kooliõpilaste pidu, mille vältel voolas ojadena alkoholi, lõhuti mööblit ja kõige tipuks löödi sisse noori korrale kutsuma saanud politseipatrulli auto esiklaas.

Kooli direktor Rein Eglon koolil vastutust ei näe. Tema teada korraldasid ürituse lapsevanemad ja õpilased kooli osalusega. Ilmselt ei näe endal vähimatki süüd lapsevanemadki, oma silmis on ilmsüütud kannatajad muidugi pidulised ise.

Noortepidusid, kus alkoholi tarvitamine on pigem reegel kui erand, toimub kaugel rohkem, kui vanemad või koolid ette kujutavad.

Korruptsioon meis enestes

PÕHJARANNIK. Eesti on langenud iga-aastaselt korruptsioonitajumise indeksis nelja koha võrra ja asub 179 uuritud riigi hulgas 28. kohal.

Valitsus võib aga pingutada palju tahes, ent kui üldsus ei mõista, mis on korruptsioon ja miks see halb on, siis on sellega raske võidelda. Korruptsioon on oma positsiooni kasutamise isikliku kasu eesmärgil.

Tänavu justiitsministeeriumi tellimisel valminud uuring tõi esile üllatavaid tulemusi. Selgus, et idavirulased on korruptsiooni suhtes kõige sallivamad Eestis. Vahe oli ka näiteks rahvuste vahel: eestlaste sallimatus korruptsiooni suhtes oli kaugel suurem kui teiste rahvuste puhul. Ent siin ei saa sellegipoolest rääkida, et suhtumine korruptsiooni tuleneb rahvuslikest eripäradest. Asi on teadlikkuses ja informeerituses.

Koostanud Urmas Lauri

LAUSELAEN

„Mingil kentsakal põhjusel uskusin Andrus Värnikusse. Ausõna.”

Priit Pullerits, ajakirjanik (Postimees, 28. september)

ARVAMUS

Maret Maripuu

sotsiaalminister

Möödunud nädala otsusega asus valitsus täitma väga olulist valimislubadust, tõsta nelja aastaga pension kahekordseks. Sotsiaalministeeriumi ja rahandusministeeriumi spetsialistid töötasid suvel välja võimalikke teid, kuidas saavutada aastaks 2011 pensionitase 6272 krooni.

380 000 riikliku pensioni saaja igakuine tasu suureneb

Eestimaa eakad on teeninud kuhjaga välja väärrika vanaduspõlve, võimaluse olla ka pensionil aktiivne ja mitte muretseda igapäevase leiva lauasaamise pärast. Olen ringi käies ning meie eakatega kohtudes veendunud, et pensionile jäämine ei tähenda sulgumist nelja seina vahele ning kurtmist, kui kallid ja vilets kõik on.

Tänased eakad on tihetele väga aktiivselt tegelemas ühiskondlikus elus, tahavad käia teatris ja kontsertidel ning reisimas. Aktiivsed ning positiivse ellusuhtumisega eakad on iga riigi rikkus — nendel on ju pikk kogemus, mida noorematele põlvedele edasi

anda. Ja on enesestmõistetav, et pensionisumma peab võimaldama eluga korralikult toime tulla.

Seekordne kavandatud muudatus pensionide indekseerimise metoodikas suurendab märgatavalt nii vanadus-, töövõimetus-, toltjakaotus- kui ka rahvapensioni saavate inimeste sisetulekut. Kokku suureneb ligi 380 000 riikliku pensioni saaja igakuine tasu.

Keeruka pensioniarvutuse süsteemi lähtekohaks on solidaarsus. Meie soov on, et iga-aastane pensionide indekseerimine sõltuks rohkem sotsiaalmaksu laekumisest, kuna viimastel aastatel on töötajate palk kasvanud kiiremini kui tarbijahinnaindeks. Nii on õiglasem, sest kui suurendame sotsiaalmaksust sõltuvat osa, tõuseb pen-

sion sarnasemas tempos töötajate palgakasvuga.

Kui senini koosnes pensioniindeks 50% ulatuses sotsiaalmaksu laekumisest ning teine pool tarbijahinnaindeksi kasvust, siis edaspidi hakkab 80% indeksist sõltuma sotsiaalmaksu pensionikindlustuse osa laekumisest ja vaid 20% tarbijahinnaindeksi kasvust. Nii ei vähene pensionäride suhteline heaolu võrreldes töötajatega.

Samuti suureneb tulevast aastast pensioni baasosa kaal. Baasosa on igal pensionäril ühesuurune. Sõltumata sellest, kas pension on madal, keskmine või kõrge, aitab baasosa tõstmise ühtmoodi iga pensionäri.

Tänu neile muudatustele kasvavad nii täna pensionisaavate kui ka tuleviku pensionilejäävate inimeste pensionid.

Sellist pensionide märgatavat tõstmist alustame kohe uuest aastast. 2008. aastal on pensionide osa riigieelarves ligikaudu 4 miljardit krooni suurem kui sel aastal.

Üks suuremate riigieelarve kuluallikatest tuleval aastal ongi pensionid, moodustades kokku 17,7 miljardit krooni. Nii suurt kasvu varasematel aastatel toimunud ei ole.

Pensionile jäämise iga ei tõuse niipea

Milliseid teisi võimalusi komisjon kaalus? Üks paljudest küsimustest, mis arutelulaualt läbi käis ning mis paraku avalikkuses elavat ja teravat arutelu tekitas, oli pensioniea tõus.

Teleekraanil ja leheveergudel oli näha palju lopsakat musta värvi valitsuse aadressil, et teemat üldse puudutati.

Mis siis tegelikult on lahti pensioniea tõstmisega? Tegelikult pole see sugugi uus teema. Juba 2001. aastal, ammu enne meie valitsuse ametisseastumist, peeti aru, kas ja millal pensioniiga tõsta.

Toona, nagu ka täna jõuti ühisele arusaamisele, et tõsisemalt saab küsi-

Pension hakkab kasvama juba uuest aastast

must arutada hoopis teistsuguses demograafilises ja majanduslikus olukorras, s.o. mitte varem, kui alles 15 aasta pärast (seega aastast 2016) ning järk-järgult, poole aasta kaupa.

Olukorras, kus Eesti elanike eluiga on naistel 78,1 a ning meestel kõigest 67,3 a, ei saa me rääkida pensionile jäämise e pikendamisest. Nii jäi pensioniea tõstmise küsimus ka selleaastastel aruteludel sootuks kõrvale — enne ei saa pensioniea tõstmisest rääkida, kui eestimaalaste tervisenäitajad on paranenud ja nad vanemaks elavad.

Küll aga tuleb meil vaadata kainelt tulevikku. Reaalsus on, et Eesti elanikkond vananeb ning töökäsi jääb järjest vähemaks.

Kui me samas tempos jätkame, on aastaks 2050 ühe töölkäija kohta 1 pensionär. Aga meil on ju veel ka lastega kodused emad, kooliõpilased, haiged ja teised, kes ühiskonna toetust vajavad.

Pikkamisi muutub paremaks Eesti rahva tervis. Muutused siin ei sünni üleöö, vaid pideva ja katkematu väärtushinnangute ning käitumisharjumuste muutumise läbi. Väikesed tulemused paremuse poole on juba ilmenud — viimaste aastate statistika näitab, et igal aastal on nii meeste kui naiste keskmisele elueale lisandunud aasta ning võib väga loota, et see trend jätkub.

Tõsiasi, mis Eesti meeste keskmist eluiga nii lühikeseks kisub, on noorte meeste riskiialus.

Liiklusõnnetused, traumad, alkohol ja suitsetamine otsustavad, kui kaua me paljude noorte seltsi nautida saame.

Saame kõik ise palju teha selleks, et hinnata, kuidas me ise elame ja mida tähtsaks peame ning aidates ka oma lähedastel, ennekõike tänastel noortel mõista, et elu on elamist väärt. Pikk ja rõõmus vanaduspõlv on hea eesmärk, mille poole püüelda.

KIRJAD

Ootame teie arvamusi: Lääne Elu, Posti 30, 90504 Haapsalu, tel 473 7222, 473 7111, info@le.ee

Lugupeetud Lauri Luik — avalik kutse

(Vt LE 4.september, Lauri Luik, „Suvised tegemised”)

Lugejad said järjekordselt teada, kui palju ikka meie riigikogulased kohtuvad rahvaga. Selle loo järgi peaks olema kohtumisi väga palju. Kui ämmaga ühiselt lõunatada, kas seda saab tinglikult valijaga kohtumiseks lugeda? Tegelik olukord on hoopis vastupidine.

Enamik rahvast kurdab, et neil pole olnud võimalik peale valimisi näha endi poolt valitud isikuid. Miks valitud saadik ei julge rahva ette tulla?

Meil Varbla vallas on enne valimisi mõni kandidaatide grupp läbisõidu teinud. Kui kohal olakse mitmekesi vaevalt tund aega, siis kohtumiseks ei saa seda nimetada — lihtsalt sõidavad läbi ja jagavad mingit tühist nanni.

Mõned aastad tagasi käis Ela Tomson kolmel korral meie Saulepi pensionäridega kohtumas. Rohkem selliseid kohtumisi pole olnud.

Riigikogus on täna meil kuus erakonda. Kas oleks seda palju tahta, kui iga erakonna esindaja kohtub aastast ühel korral iga

valla rahvaga? Kohtumise all mõtlen seda, et külaline on kohal vähemal 3–4 tundi.

Kui alustasime oma riigi ehitamisega, siis paljud lootsid, et nad saavad samuti sõna kaasa öelda ühiskonna elu korraldamiseks. Nüüd on juba 16 aastat oma riiki, kuid kaasarääkimise võimalused on üpris kasinad. Pole ka rahvakoosolekuid, kus saaks kutseliste poliitikutele oma muredest rääkida ja ettepanekuid teha. Senine olukord on võõrutanud rahva oma riigi tundeid. Meie riik vajab oma arenguks lojaalseid ja kaasatõttavaid kodanikke.

Annan Lauri Luigele üle avaliku kutse. Teile sobival ajal palun külastada Varbla valda. Ärge jääge seda ootama, et keegi kohalik ametnik kutsub, vaid tehke omapoolne algatus. Kas Reformierakonnal on Varbla valla piires keegi aktivist, kes võtaks sellise kohtumise oma mureks?

Olgu veel ette öeldud, et Reformierakonnal küllarahva hulgas erilist pooldehoidu ei ole. Üheks veaks peetakse populismiliku tulumaksu vähendamist ja samal ajal teiste maksude tõstmist. On palju inimesi, kes peavad suureks eksituseks Andrus

Ansipi poolt korraldatud pronkssõduri lõhkumist.

Teie olete ka hasartmängumaksu nõukogu liige. Siis ootame täpset informatsiooni selle kohta, kui suur on meie mängupõrgute iga-aastane käive ja kasum? Mitu perekonda on purunenud mängupõrgute süül viimase 16 aasta jooksul? Kui mitu mängusõltlast on valinud vabaturma sama aja jooksul? Isiklikult ootan seda, et riik hakkaks kohe mängupõrguid sulgema. Millisest heast asjast Eesti rahvas ilma jääb, kui viie aasta jooksul kõik mängupõrgud suletakse? Millist majanduslikku kahju kannaks riik, kui mängupõrgud suletakse?

Manivald Müüripeal
pensionär, Varbla vald

Talguid Palivere terviseradadel

Pühapäeval, 23. septembril kogunesid Pikajalamäele Palivere terviseradadel harjutavad harastussportlased suusaklubist Sula, jalgrattaklubist Paralepa, orientuumisklubist Okas ja Lääne Skautide Maleva noored, et osaleda tervise- ja matkaradade võsast ja suve jooksul ko-

gunenud prahist puhastamise talgutöödel.

Noored skaudid Remi Neitsovi eestvedamisel asusid koristama ja puhastama piknikuplatsi Silmaallika juures.

Juhan Lukki ja Jaan Saviiri hooleks jäi trimmeriga võsa mahavõtmine hüppetorni ümbrusest ja terviseraja servadelt. Rehade ja labidatega asusid terviseradade pinnast tasandama Üllar Mikk, Agu Lehema, Ülle Raudsepp, Tarvo Teller ja allakirjutatanu.

Tublid ja abivalmis skaudi poisid Mattias Mutso, Kristjan Tedremaa, Jürgen Leega, Roger Vahter, Maksim Shilo, Heimar Leht, Raimo Künnapuu, Khen King ja Urmas Ling töötasid Remi Neitsovi juhtimisel.

Kena päikseline ilm andis talgutöödele hoogu ning korrastatud sai paari kilomeetri jagu terviserada.

Tööd terviseradadel jätkuvad kuni lume tulekuni ja iga abiline on teretulnud. Toimuvatest talgutest anname teada meilitsi või Läänemaa spordiportaalil.

Mati Kallemets

Palivere turismi- ja tervisespordikeskuse projektjuht

Elion tõmbab maainterneti projekti otsi kokku

KülaTee 3 pidi riigi toetuse abil viima mõistliku hinnaga internetiühenduse nendesse kohtadesse, kuhu seni polnud internetipakkujail tasunud minna

Tarmo Õuema
tarmo@le.ee

Kaugetesse maapiirkondadesse internetti viima pidanud KülaTee 3 on samahästi kui lõppenud ja oma eesmärgi täitnud, kinnitas Elioni Läänemaa kliendijuht Peeter Turnau.

Kolmapäeval Läänemaa omavalitsusjuhtidele projektist aru andnud Turnau sõnul sai endale selle projekti abil internetiühenduse Läänemaal umbes 220 soovijat. „Esiialgu hinnati soovijate hulgaks ligi 450 inimest, aga umbes kolmandik loobus, kui kuulishinda ja tingimusi,” ütles ta.

72 soovijat sai Elionilt eitava

vastuse. „Palju soovijaid oli Vormsil. Osa huvitunud asus aga kohtades, kuhu me lepingu järgi internetti viima ei pidanud,” ütles Peeter Turnau.

KülaTee 3 pidi riigi dotatsioonil tagama taskukohase võrguühenduse nendes kohtades, kuhu seni polnud teenusepakkujail tasunud minna. Läänemaal hõlmas projekt mandriosa, mitte aga Vormsit.

Ülejäanutele sai reeglina takistuseks kõrge mets, mis internetilevi takistas. „See sõltus juba soovija tahtmisest, kas ta raatsis endale eraldi masti püsti ajada või mitte,” ütles Turnau. „Harjumaal näiteks lasi üks mees omal vastutusel

seadmed kuuse latva kinnitada.”

Õue peale masti püstitamist KülaTee 3 projekt ette ei näinud ning neid, kes seda oma raha eest teha raatsinuks, Läänemaal ei olnud.

Kõige rohkem võitis Turnau hinnangul projektist Nõva piirkond, kus enne oli interneti-teenuse kättesaamisega enim probleeme. „Elion püstitas Vaisi masti isegi täiendavad seadmed. Ühtegi klienti seni siiski tulnud ei ole,” ütles ta.

Kõige rohkem kliente tuli aga Ridala ja Taebla vallast — kummastki 50.

„Kokkuvõttes sai projekti toel interneti 75 protsenti soo-

vijaist ja seda hindan ma väga heaks saavutuseks. Mujal Eestis on see protsent olnud 55–60%,” ütles Turnau. „Võib öelda, et projekti algne eesmärk, et 90% inimestest saaks soovi korral interneti, on siiski täitunud. Meie konkurendid Eesti Energiast pakuvad Kõu internetti, mis läheb ka läbi puude ja mägede, ning mobiilioperaatoritel on oma interneti-teenus. Tõsi, kumbki neist variantidest ei ole nii kiire kui KülaTeeaga pakutu.”

KülaTee 3 projekti tingimuseks oli, et inimesed ei peaks normaalse kiirusega interneti eest maksma üle 300 krooni kuus.

Mees leidis Paliverest kilose puraviku

Paliveres elav Arvi Pukk leidis Palivere lähedalt metsast 1,1kilose tammepuraviku.

Neljapäeval Palivere külje all asuva Kuliste aasa taguses rabametsas seeni korjanud Arvi Pukk tõi sealt koju hiiglasliku tammepuraviku. Üks suurimaid seeni, mille mees metsast leidnud on, kaalus 1100 grammi.

Seeni on Puki sõnul metsas

praegu kohati üsna palju. „Kuusekaid ja kasekaid,” loetles ta riisikalisi ja lissas, et üpris palju on praegu ka pilvikuid. Kolme tunniga on tavaline seenesaak viis–kuus kilo, nentis Pukk.

Seenekilo turuhind on praegu saja krooni ringis, pilvikuid võib saada natuke odavamalt.

Urmas Lauri

Arvi Pukk on varemgi suuri seeni leidnud, nii suure tammepuraviku leidis aga esimest korda.

URMAS LAURI

MIS JUHTUS?

Vargused

26. septembri öösel murti Taeb-la alevikus autolammutuses sisse sõiduautosse Nissan ning varastati CD-raadio ja neli valuvelge koos rehvidega.

Ajavahemikus 18.—26. septembrini varastati ühest Haapsalu majutusasutusest rahakott. Kahju on avaldaja hinnangul 2425 krooni.

Avastati valeraha

Haapsalus ühes pangakontoris avastati 27. septembril võltsimistunnustega USA 100dollariline kupüür. Rahatäht saadeti kontrollimisele.

Liiklusõnnetus

27. septembril kella 7.50 ajal toimus liiklusõnnetus Keila—

Haapsalu mnt 36 km, kus madelauto Toyota Hiace, mida juhtis alkoholi jooobes Mart (s 1986), sõitis teelt välja vastu puud. Juht toimetati Keila haiglasse ning lubati pärast esmaabi kodusse ravile.

Läänemaal tabati kaks kiiruseületajat

26.septembril toimunud üle-

prefektuurilise operatsiooni käigus kontrolliti kokku 404 mootorsõidukit. Rikkumisi avastati kogu Lääne Politseiprefektuuri piires kokku 71, neist kiiruseületamisi 43.

Haapsalu jaoskond kontrollis 91 sõidukijuhti, kiiruseületajaid tabati Läänemaal kaks.

Urmas Lauri
politsei info põhjal

ÜKS KÜSIMUS

Nurme apteegi juhatuse liige Arvo Kallasmaa, miks viibib Uuemõisa kaubanduskuses apteegi avamine?

Kahjuks pole me apteeki leidnud kaht diplomiga farmatseuti. Oleme neid otsinud Lääne Elu, Postimehe ja CVkeskuse kaudu, kuid ühtki kindlat tulijat praegu pole.

Sellest on kahju, sest ruum on avamiseks valmis, mööbel sees. Loodame olukorra võimalikult kiiresti lahendada, kas või meie kahe Haapsalu apteegi töötajate abiga.

Kindlat kuupäeva, mil Uuemõisas apteek ukse avab, ma praegu nimetada siiski ei osanda.

Lehte Iives

ROMAANISARI JÄTKUB!

SÄTI ENNAST MÕNUSASTI SISSE, LOE JA NAUDI...

...sest Eesti Päevalehe romaanisarja lisandub veel 20 maailmaklassikasse kuuluvat väärtteost.

Uute raamatutega on samamoodi nagu seni ilmunutega - igal laupäeval on müügil uus raamat ja raamatuid saab ka ette tellida. Ühe raamatu hind on endiselt 69 kr, millele lisandub 16 kr Eesti Päevalehe eest.

Telli enne **6. oktoobrit** - nii saad kõik soovitud raamatud kindla peale! Hiljem tellijatele ei pruugi raamatuid jätkuda.

31. raamat ilmub juba 13. oktoobri!

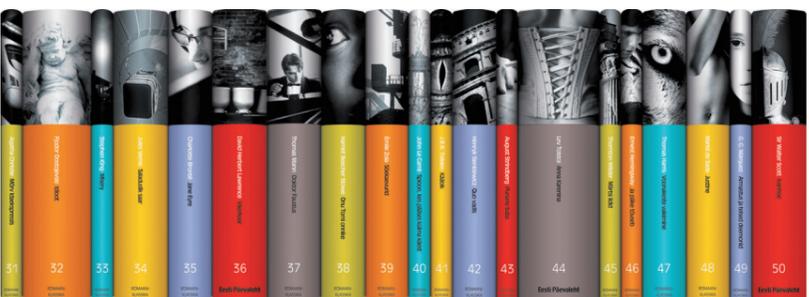
Info ja tellimine: www.epl.ee/raamatud,
tel 666 2515 (E-R 8-20, L 8-13), raamatud@epl.ee

R O M A A N I K L A S S I K A

20

UUT

RAAMATUT!

Agatha Christie MÖRV IDAEKSPRESSIS • Fjodor Dostojevski IDIOOT • Stephen King MISERY • Jules Verne SALADUSLIK SAAR • Charlotte Brontë JANE EYRE • David Herbert Lawrence VIKERKAAR • Thomas Mann DOKTOR FAUSTUS • Harriet Beecher Stowe ONU TOMI ONNIKE • Émile Zola SÖEKAEVURID • John Le Carré SPIOON, KES PÄASES KÜLMA KÄEST • John Ronald Tolkien KÄÄBIK • Henryk Sienkiewicz QUO VADIS • August Strindberg PUNANE TUBA • Lev Tolstoi ANNA KARENINA • Thornton Wilder MÄRTSI IIDID • Ernest Hemingway JA PÄIKE TÕUSEB • Thomas Harris VOONAKESTE VAIKIMINE • Markii de Sade JUSTINE • Gabriel García Márquez ARMASTUS JA TEISED DEEMONID • Sir Walter Scott IVANHOE

RAAMATUD, MIS MUUTSID MAAILMA

Eesti Päevaleht

EESTI

Vald tasub Hiiu maavanema laste õpikulu

Käina vald otsustas toetada Hiiu maavanema Hannes Maaseli kahe tütre õpinguid Inglismaal. Sussexi ülikoolis õppivale Ragne Maaselile ja Leedsi ülikoolis õppivale Karin Maaselile antakse kummalgi 6000 krooni.

„Ma saan teie sooritusest aru, et tahate siit mingit kõmu välja imeda, aga tegelikult siin seda pole,” vastas Käina vallavanem Üllar Padari SL Õhtulehe küsimusele, miks otsustas vald toetada Hiiu maavanema tütarde õpinguid.

Padari sõnul pole Ragne ja Karin Maasel ainukesed õpilased, keda vald rahaga abistanud.

Teenetemärkide andmise korda lihtsustatakse

Valitsus kiitis heaks ja saatis parlamendile arutamiseks teenetemärkide seaduse eelnõu, millega muudetakse teenetemärkide andmise aluseid ja lihtsustatakse nende andmise korda.

Eelnõu järgi saab igauks õiguse esitada presidendile ettepanekuid teenetemärgi andmiseks.

Ilmatargad: tuleb ilus kuldne aastaeg

Maaleht ootas ära sügisese pööripäeva, et seejärel ilmatarkadelt küsida, mida sügis toob. Kui suvi pakkus vahel ohtralt vihma ja siis jälle rikkalikult päikest ja sooja, siis sügis astub vähe teist, kuivemat rada, leiab enamik ilmatarku.

„Ilusaid sügisilmu saame nautida oktoobri II dekaadini, alles siis ilmuvad meile tõelised hallaööd,” rääkis Maalehele Rõuge ilmatark Jaan Allas.

Või nagu ütles Liisu Raplamaalt: „Oma vihmad saime suures osas viimase kuu sees juba kätte, nii näeme nüüd sügisel rohkem päikest ja vähem vihma.” „Sügis tuleb kuldne,” rääkis Liisu.

Pärnakad koguvad liuvälja vastu allkirju

Pärnusse Keskparki planeeritava uisuväljaku vastu koguvad protestiallkirju ümberkaudsete majade elanikud ja linna gümnaasiumide õpilased, Isamaa ja Res Publica Liidu Pärnu juhatuse palub jääväljaku lubamise seaduslikkuse kohta hinnangut õigus-kantslerilt.

IRLi Pärnu juhatuse arvates oleks liuvälja rajamine otsustamine pidanud tuginema detailplaneeringule ning riigihankele.

BNS, etv24.ee, Pärnu Postimees

Kogukonna kaplanaat aitab vangist tulnuil ühiskonnaga kohaneda

Lehte Ilves
lehte@le.ee

Haapsalus peetud seminaril arutasid vaimulikud, sotsiaaltöö tegijad ja omavalitsusametnikud kogukonna kaplanaadi moodustamist, et aidata vanglast vabanenud inimestel naasta ühiskonda.

Kui vanglas saab abi kaplanaadilt, sotsiaaltöötajalt ja psühholoogilt, siis vabanedes pole tihthele kuskilt abi loota. On Haapsalu Tööstijate Ühing, Samaaria turvakodud, Sotsiaalse Rehabilitatsiooni Keskus Tallinnas ja veel mõni koht, kuid ühtne süsteem puudub.

„Sattudes maailma, kus keegi sind ei oota, sidemed perega on katkenud, töö leidmine raske, sotsiaalseid oskusi ei ole, närvid on läbi ja ega terviski suurem asi ole — selge, et ainuke ellujäämisstrateegia on uued kuriteod,” kirjeldas riigikogu endine liige ja vaimulik Avo Üprus vangist vabanenu olukorda. Üprus on paarikümmend aastat tegelnud kuritegude ennetamise, ohvriabi jt sotsiaalse rehabilitatsiooni küsimusega.

Milleks on vaja kogukonna kaplanaati?

Üpruse sõnul on 2,5 miljonit krooni, millega riik toetab vanglast vabanenuid, häbematult vähe. Inimese toimetulekut ja kuritegevuse vähendamist sellise rahaga ei saavuta.

Vanglate peakaplan Igor Miller lisas, et näiteks Tallinnas on vangist vabanenuile vaid 20 voodikohaga keskus, kuigi vaja oleks 60–80 voodikohta — Eestis vabaneb aastas 2000 vangit.

Miller tõi positiivse näitena Haapsalu linnavalitsuse koostööd Tööstijate Ühingu ja Samaaria turvakoduga.

Et vanglast vabanenu ei paneks toime uusi kuritegusid, peab olema ennetav, toetav ja õpetav võrgustik. Selle moodustabki kogukonna kaplanaat kolmanda sektori inimestest ja organisatsioonidest, kes teevad koostööd politsei, sotsiaaltöötajate jt inimestega.

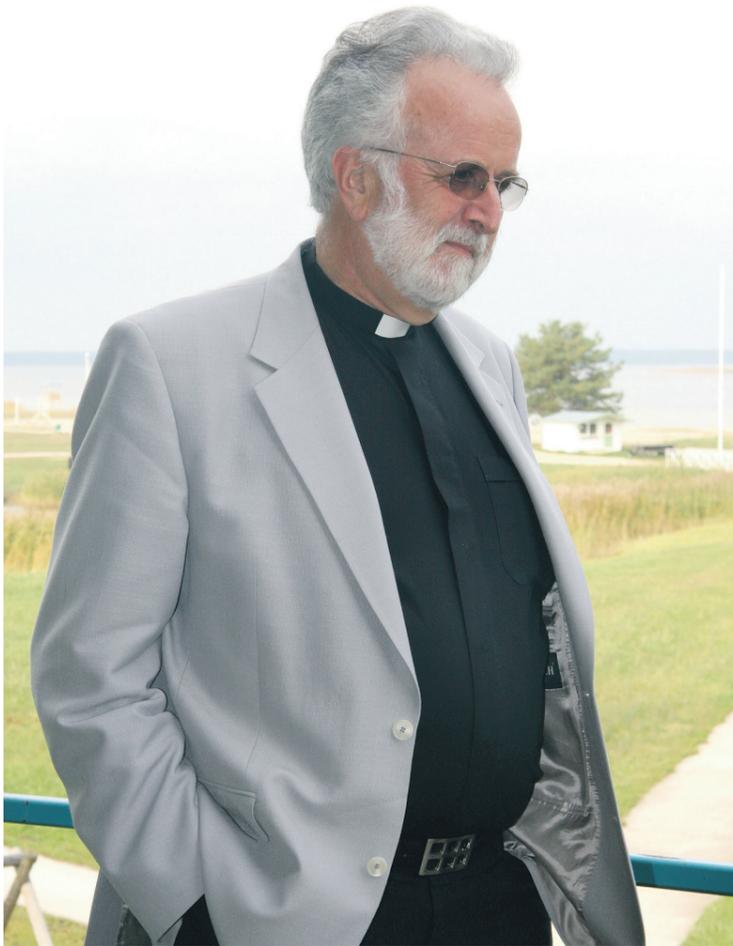
Üprus mõnits, et kogukonna kaplanaadi mõiste on uus, aga see töö siiski juba toimib, kuigi isevoolelt.

Vang saab vabaks, aga mis edasi?

Eesti ühiskond on vaakumis, leidis seminaril üks korraldajaid, vanglate peakaplan Igor Miller. Eesti vähendab vangide arvu, koormab kriminaalhooldust, aga seda tehakse tugistruktuuride ja kodanikualgatuse toetusel.

„Kodanikualgatust, mittetulundusühinguid ja kirikut kaasaamata jääb see töö jõuetuks,” leidis Miller. Oma kogemusest teab ta, et kriminaalhooldaja ei saa pakkuda sotsiaalset rehabilitatsiooni ega lepitust ohvri ja kurjategija vahel. Riiklik ohvriabisüsteem on pensioniameti sarnane, kus jagatakse peamiselt toetusi.

Ühe katuse alla peaks koon-dama kiriku algatused, ohvri-

Preester Robert C. Payne, Inglismaa vanglate endine asepeakaplan vahendas kolmepäevasel seminaril Haapsalus oma kodumaa kogemust.

ENRIIKA LIIV

abiühendus, kogudused, rehabilitatsioonikeskused ja kaplanaat. See ühendus peaks välja töötama strateegiaid, tegema ettepanekuid valitsusele ja omavalitsusele. Selleks ei pea tegema uut asutust, kasutada saab mõnda juba olemasolevat.

Inglaste kogemus on paljulubav

Seminaril osalenud Inglismaa kogukonna kaplanaadiga tegelev Robert C. Payne ütles, et neil on loodud 17 kogukonna kaplanaati, 12 on loomisel. Paigus, kus toimib kogukonna kaplanaat, paneb vaid viiendik kurjategijaid toime uue kuriteo. Muidu on tavaline retsidiivsus 60–70%.

Payne'i sõnul on tulemus silmapaistev, eriti kui arvestada Avo Üpruse väidet, et 80% raskeid kuritegusid paneb toime 20% kurjategijaid.

„Kui retsidiivsus õnnestub kolmandiku võrra vähendada, õnnestub vähendada kuriteoohvrite arvu, parandada kogukonna elukvaliteeti ja aidata kurjategijal oma elu korraldada,” sõnas Payne.

Kurjategijaid ei saa ühiskonnast lahutada

Küsimusele, kui aldis inimesed vastu võtma vangist vabanenuid, vastas Üprus: „Ega inglased asjata vange Austraalias saatma hakanud! Meie inimesed saadaksid vangid hea meelega Kuu peale.”

Üpruse sõnul on see vale lähenemine ja tähenaks inimese kogukonnast väljaarvamist. Õige on õpetada vabanenuid vangile sotsiaalseid oskusi ja anda tööd, tuua ta tagasi ühiskonda.

ÜKS KÜSIMUS

Igor Miller, kas teie töö pole mitte sõelaga vee kandmine — kas saab kõverat oksa sirgeks tagasi painutada?

Meil peaks olema kolmetasandiline rehabilitatsioon. Esimene tasand on sõltuvusest võõrutamine. Tihthele on vanglast tulev inimene kas narkomaan või alkohoolik. See kontrollib tema elu, sunnib teda olema kodutu ja ajab vargile.

Sõltuvushaigetele peaksid olema keskused, kus neid võõrutatakse pahest kohe esimesel vabadusaastal. Selliseid keskusi meil juba on ja nad teevad head tööd. Viis aastat pärast võõrutust oli pahest prii 50–60% endisi sõltlasi.

Teine tasand läheb käiku, kui inimesel pole (enam) sõltuvusprobleemi. Neis keskustes antakse hingehoiunõu ja õpetatakse tööoskusi, saadetakse kursustele ja pakutakse tööd. See on sotsiaalse toimetuleku tasand, kus õpetatakse uuesti elama.

Kolmas tasand on neile, kes ei muutu. Nemad saavad elada omaette keskusel, teevad seal süüa ja mingit tööd; võtavad vahel viina ja lähevad riidu, aga nende tegemistel on silm peal. Neid tuleb võtta kui iseseisvalt toimetulematuid inimesi, nagu teatud tüüpi hooldekodu. Elu sellises kodus hoiab uuesti kuritöödest eemal.

Neljas koht on vangla, sest mõne inimese koht ongi vangla. See on inimene, kellele on kõiki kolme eelnevat võimalust pakutud, aga ta pole sellest hoolinud.

Need neli tasandit on meil olemas, aga nad on nõrgad, vähese riikliku toetusega või toetuseta, koordineerimata. Inglismaal sõidab näiteks kogukonna kaplan vangla väravasse ja viib vabanenu vastavasse keskusse, töö hakkab temaga kohe pihta. Enamasti määravadki vabanenu vangile edasise saatuse paar esimest vabaduses veedetud päeva.

13. OKTOOBER ON SINU PÄEV!

Sinu spordiklubi
Haapsalus

TULE JA LIIGUTA KOOS MEIEGA!

KL 13 Latino aeroobika KATRIN VÄLI
aeroobika kuninganna 2004,
Status Club treener

KL 14 Kõhutants EVELIN VISTOL
Status Club

KL 14 SpinnBody KATRIN VÄLI

KL 15 Push&Lift MAILIIS
AmFitness Club

Päeva hind 125 kr,
klubi lepingulisele kliendile 75 kr.
Broneri treeningutesse kindlasti aadressil
www.bronn.ee

Kõigist suurim

Võib-olla oli see muinasjutt, mis lõppes 2. oktoobril 1980. Kuigi sellest, kui traagiline võib lõpp olla, saime aimu alles palju aastaid hiljem, kui nägime televisiooni vahendusel sähvatust väsinud, haigest, enneaegselt vananenud ja ilmselt ajukahjustusega superstaarist, kelle jalge ees oli poksiringis omal ajal terve maailm.

Ta sündis 1942. aastal Ameerikas Kentucky osariigis Louisville'is, Cassius Clayna ja oli selge, et ta on sündinud poksi- sija.

Ta pidas amatöörina 131 matsi, kaotades neist vaid seitse, ning lõi teismelisena läbi 1960. aasta Rooma olümpiamängudel, kus ta kergemas raskekaalus sai kuldmedali. Koju naastes kohtus ta presidendiga, kelleks siis oli Eisenhower, ja kes tänas poksiijat selle eest, mida viimane oli kuldmedali- võiduga oma kodumaale USAle teinud.

Kuid kui esimene uim tema saavutuste kohalt hajus, oli sellele lõunaosariiklasest noorele mustale mehele kõik nagu enegi. Ühel öhtul tahtis Cassius minna oma uute valgete sõpradega välja tantsima, kuid nahavärvi tõttu keelati tal tantsu- saali sisenemine.

Siis mõistis ta, et kuldmedal ei tähenda midagi. Ta läks koju, tõi medali ja viskas selle kaugele sügavasse jõkke.

Mõni kuu hiljem oli ta legendaarse mäenedžeri Angelo Dundee'ga alla kirjutanud profilepingu ning võidukäik jätkus. Lisaks sai ta tuntuks oma isikupärase stiili poolest, mida maailm polnud poksiija juures enne näinud. Ta röökis ja karjus, solvas oma vastast, laulis endast laule ja ei lakanud kunagi hüüdmast, et ta on „... suurim, parim ja ilusaim!”

1964. aastal võitis ta raskekaalu maailmameistri tiitli „võitmatult” Sonny Listonilt — hiljem ütlesid paljud, et ta oli oma hullumeelse käitumisega Listoni teadvusetuks ehmatanud. Veidi hiljem liitus ta ekstrimestliku mustade organisatsiooniga Black Muslims (mus-

KOMMENTAAR

Jaan Franclin Perlitz
Kolumnist

ta moslemid) ja võttis endale nimeks Muhammed Ali — oma vana nime heitis ta kõrvale kui „valgete ameeriklaste antud nime mustale orjale”.

Mul on õnnestunud Muhammed Alid kaks korda tegutsemas näha. Esimest korda siis, kui ta treenis matsiks Sonny Listoni vastu Miamis. Sain sellest poksi- elamuse, mida on raske unustada.

See toimus pooleteise tunni jooksul. Alguses oli poksipall, liivakott ja hüppenööri hüppamine, mis ülevõetuna varjutas väikeste tüdrukute mängu. Siis oli aeg sparringu käes. Ta oli hoos ja töötles 15 minutit seitset üsna tugevat kutti. Kõik olid nokaudis — kuid selle eest oli neile ka hästi makstud!

Järgmine kord oli Saksamaal Frankfurtis, pärast seda kui ta oli veel korra võitnud Listoni — too alistus pärast esimest raundi.

Nüüd oli käes Euroopa suure lootuse — sakslase Karl Mildenergeri kord. Mul oli pilet poksiringsi ääres, esimeses reas.

Ja nüüd sain ma tõesti näha meistrit hoos! Seitsmes raundis oli Mildenberg talle poksi- koti eest, sest et kaheksandas raundis parem–vasak–parem- löökide kombinatsioonis, mida ma vaevalt käsitleda suudan, sakslane langes. Matš oligi lõppenud.

Kuid tema võidud jätkusid 1967. aastani, mil ta keeldus Vietnami sõtta minemast. „Miks peaksin ma mustana minema ja tappa kollaseid vendi valgete ameeriklaste heaks,” väitis ta. Temalt võeti maailmameistri tiitel ja keelati USAs poksimine.

Kuid ta tuli 1974. aastal tagasi, võites George Foremani ajaloolises matsis Zairis, Aafrikas. 1978 kaotas ta tiitli Leon Spinksile, kuid tegi siis seda, mida ükski teine enne teda polnud suutnud. Ta võitis mõni kuu hiljem tiitli tagasi ja sai kolmandat korda maailma- meistriks.

Sellega oleks võinud Muhammed Ali karjäär lõppeda. See pidigi nii minema, sest nüüd taandus ta võitmatuna.

Selleks ajaks oli ta pidanud profina 60 matsi ja võitnud 56, neist 37 *knockout*’iga.

Tema klounaad nii poksiringis kui väljaspool seda oli muutnud ta pööraseks publiku- magnetiks.

Ta oli poksitud kokku paarsada miljonit dollarit, räägitakse, et see läks Black muslimite heaks.

Ta polnud iidol pelgalt oma mustadele õdedele ja vendadele, vaid ka miljonitele valges maailmas.

Suuremehe memuaarid näitavad, et hoopleva välispinna all oli Ali intelligentne ja mõtle- lev inimene.

Ali oli üks 20. sajandi tuhka- triinumuinasjutte: vaene, must kutt, kes sai maailma üheks tuntumaks isikuks.

On kahju, et ta püüdis teha *come back* Las Vegases 2. oktoobril 1980. Tema vastaseks oli Larry Holmes. Ali oli 38aastane ja pidas enne matsi maha oma tavapärase sõu. Kuid poksiringis oli ta väsinud, raske ja aeglane. Holmsile oli see kerge matš ja kümnendas raundis andis Ali alla. Muinasjutt oli lõppenud...

Kuid siiski mitte veel päriselt. Atlanta olümpiamängude avamisel 19. juulil 1996 oli Ali see, kes süütas olümpiatule. Kogu mängude vältel külastas ta eri spordiareene, et vaadata võistlusi ning kuhu ta ka ei läinud, võeti ta vastu juubeldus- tega. Mitte ainult publiku poolt, vaid kõik maailmakuul- sused, kes tema lähedusse sat- tusid, tahtsid teda tervitada ja saada pildistatud koos nüüd

1964. aastal võitis Cassius Clay raskekaalu maailmameistri tiitli „võitmatult” Sonny Listonilt.

WWW.SPORTSGALLERYWEB.COM

parkinsoni tõbe põdeva Muhammed Aliga.

Haigus avastati mõni aasta pärast Ali karjääri lõppu. Tema seisund pole eluohtlik, kuid tal on raske kõndida ja ta räägib aeglaselt.

Praegu elab ta tagasitõmbu- nult Michigani osariigis. Üks ta

tütarest, Laila Ali, on teinud suuri edusamme naispoksija- na.

Oma aktiivsel perioodil oli Muhammed Ali maailma pare- mini tasustatud sportlasi. Kuid praegu teenib ta oma nimega veelgi rohkem: kaubamärk on „Muhammet Ali”.

Teadadolevat viimane sisse- tulek tema kassas oli läinud aas- ta 1. aprillil. Ali oli siis müü- nud 50 miljoni dollari eest 80% õiguse kasutada oma nime eri toodete turundamisel.

2004. aastal kirjutas ta koos tütre Hana Yasmeen Aliga ra- matu „Liblika hing”.

Kohvipoes õpetatatakse veine tundma

Veiniasjatundjad Aile ja Mihkel Vaiksaar tutvustasid Haapsalus Agaata Butiigi kohvikus Itaalia veine.

Õhtu jooksul sai maitsta viit veini. „Viis kuni seitse veini on mõistlik maitsta, muidu ei tee suu enam maitset vahet,” selgitas veinifirma *In vino veritas* omanik Mihkel Vaiksaar kokk tulnuile.

Pakutavad veinid olid pärit Villa Girard'i veinimõisast, mis asub Põhja-Itaalias Garda järve ääres.

„Klassikaline veinikultuur eeldab, et veini ei segata vee, tooniku ega muu sellisega,” toonitas asjatundja. „Samuti ei loputata degusteerimise vahel suud veega, vaid uue veiniga. Ka on väga oluline klaasi kuju, millest veini juuakse,” selgitas Vaiksaar.

Ta soovitas olla ettevaatlik veinide puhul, mis pärinevad 1999. aastast — siis oli väga ve-

sine aasta ja veinid ei tulnud kõige paremad.

Kui marjade korje ajal on palju vihma, tellivad jõukamad istanduseomanikud helikopteri, mis madallennul üle istanduse lennates marju veest „kuivatab”.

„Tarkus, et hea vein peab olema tingimata vana, ei pea eksimatult paika,” jätkas veiniõpetaja. „Vein on elav organ- ism, kus oma roll on nii maitse- sel kui ka lõhnal ja nende taju on inimestel väga erinev.”

Üks pakutav vein pärines Toscana, teine Chianti piirkon- nast, kus asub ka Haapsalu sõp- ruslinn.

Itaalia asub veinimaana au- väärusel teisel kohal peale Prantsusmaad. „Siis tuleb tükk tühja maad ja seejärel on His- paania,” rääkis Vaiksaar.

Veini hinna määrab see, kas teda viiakse välisturule. Kal- lid veinid võivad maksta 25 000

krooni pudel. Juba kork üksi on 12 eurot, sest see peab ole- ma eriti kvaliteetsest korgi- puust, kus ei ole mikropragu- sid, mis laseksid veinil pude- lis edasi käärida.

Eestis on mõned üsna head õuna- ja marjaveinid, Inglise kuningannale pakuti näiteks mustikaveini, rääkis Vaiksaar Eesti veinikultuurist.

Eesti veinitarbija kohta rää- gib ilmetat keelt see näide, et mullu oli siin kõige enam müü- dud vein Rumeenia Dreamer, pikutav mees. Seda osteti ter- velt miljon pudelit.

See näitab, et meie veiniku- ltuur on algeline ja kahjuks ei ole suure valiku juures, mis poodides saada, kelleltki nõu ega juhatus küsida, missugust veini osta.

In vino veritas kahes veini- poes, Tallinnas Pirital ja Laial tänaval, on spetsiaalsed konsul- tandid, kes ostjaid nõustavad.

Viis kuni seitse veini on veel mõistlik maitsta, muidu ei tee suu enam maitset vahet.

ARVO TARMULA

„Kuigi Eestis on müügil to- hutult suur valik veine, on as- jatundmatus suur,” nentis Vaik- saar. „Mujal maailmas on spet- siaalsed laia valikuga veini-

poed eraldi ja ostjal on alati või- malik nõu küsida.”

Veinikoolitusega kavatseb Agaata Butiik tuleval kuul jät- kata. Siis on võimalik teada

saada, milliseid veine saab ühest ja samast sordist marja- dest ning kuidas pinnas ja klii- ma maitset mõjutavad.

Heli Reichardt

Viktor Nelik, imepärane ja inimlik õpetaja

Teisipäevane Viktor Neliku meenutamistund Haapsalu gümnaasiumi aulas möödus soojalt ja südamliselt. Harukordset õpetajat olid mälestama tulnud tema kunagised õpilased ja kolleegid, samuti täitsid kuulajate ridu praegused gümnaasistid.

Direktor Andres Ammas väärtustas Neliku inimlikku mõju õpilastesse. Omamoodi pihiisana on ta paljudele meelde jäänud.

Ammas toonitas möödunud aja ja inimeste meenutamise tunni tähtsust noortele, et nad teaksid oma kooli ajalugu ja isiksusi, tänu kellele kandub edasi ühe õppeasutuse vaim.

Hiljuti meenutati ka varalähkunud füüsikaõpetajat Henn Klippbergi, kellel oleks septembris täitunud 60. eluaasta.

Meenustundi alustas lastekoroor Lea Semeriku ja Andres Ammas juhatusel lauludega Ülo Vinteri koolimuusikalist „Kevade“.

Neliku eestvõtmisel tegutsenud kooli muusikateater „Pöialpoiss“ tõi omal ajal selle lavateose vaatajate ette, kusjuures lavastaja ise kirjutas ka laulusõnad.

Tiiu Kammiste meenutas Pöialpoisi kuldseid aegu. Kooliteater tõi kokku välja üksteist lavastust ja esineti ka väljaspool Eestit. Kahjuks pärast Neliku lahkumist meie hulgast jäi soiku ka omal ajal koolile palju au ja kuulsust toonud muusikateater.

Oma õpetajat meenutasid Ants Roos, Veikko Kõrv ja Aivo Paljasmaa. Loeti ette katkend Neliku romaani „Genka“. Südamliku kirja oli saatnud näitleja Elle Kull.

Meenutamistund lõppes jaltuskäiguga Viktor Neliku Haapsalu vanal surnuaial asuvale hauale.

Aivo Paljasmaa

Kui saaksin praegu Sulle saata kirja, tahaksin kõigepealt meie kõikide nimel Sinu ees vabandada, sest tõime Sulle kui klassijuhatajale kaasa ainult paksu pahanudust. Kogu meie kamba nimel sellepärast, et ega selles rumalas kutsikaegas polnud keegi teistest oluliselt parem.

Pealegi, olime nii oma koorustes kui ka tõsisest sigadustes väga üksmeelsed. Meie ühtehoidmise põhjustasid ilmselt aga just Sina, sest nii toredaid, lõbusaid ja avameelseid klassijuhatajatunde on vist olnud vähestes koolides. Sulle võis ära rääkida praktiliselt kõik — ka oma patud ja puudumised. Koos otsisime lahendusi.

Arvan, et Sina teadsid meist tollal rohkem kui kodus me vanemad... Ühine eneseavamine, üksteisest uue teadasaamine liitis jälle omakorda meid.

Suuri probleeme tekitas Sulle üks meie klassiõhtu, kus tantsisime koolimajas paljajalu ning tollal, sügaval nõukogude ajal, väga halvaks peetud või lausa keelatud väljamaa muusika saatel. Tagatipuks leiti pärast pidu majast vist ka kellegi tühi taara. See peapesu järgmisel päeval, mille Sa meie eest vastutava isikuna tookord

said, oli ilmselt sedavõrd suur, et Sa meiega seekord isegi natuke pahandasid. Meid vihastas siis kogu see kool ja selline ürgaegne suhtumine sedavõrd, et kogunesime õhtul vanale surnuaiale aru pidama, paar poissi hiilisisid kooli juurde ja viskasid maast leitud kiviga sisse õpetajate toa akna. Loomulikult kahtlustati meid ja lugu sai lõpuks ka avalikuks.

Pärast meid Sulle enam klassi ei antud; öeldi, et Viktor Nelik ei kõlba klassijuhatajaks, sest nii hirmsaid õpilasi ei ole koolis kunagi enne olnud.

Veel ka nüüd, isegi nelikümne aastat hiljem, vaidlen sellele vastu. Meil oli väga tore ja ühtehoidev klass ja Sina olid meie kõigi meelest suurepärase klassijuhataja. Ja lõpuks said ka meist ju täiesti toimivad inimesed.

Sa rääkisid alati toredaid ja lõbusaid lugusid, sest ilmselt just koolis, õpilaste seas, tundsid end kõige paremini. Hiljem olen mõelnud, et kas võis olla nii, et Sa olid selles väikeses linnas väga ükski?

Suurima lugupidamisega
Sinu endine õpilane **Elle Kull**,
25. septembril 2007

Leida Koppel
(1961, 39. lend)

Mõnikord ta vihastas tunnis kõvasti ja siis läks ise klassist välja, lüües ukse tagantkäti kinni. Tegelikult oli ta väga inimlik õpetaja. Ei kiusanud ega norinud õpilaste kallal nagu mõned teised pedagoogid.

Aga ükskord käisin koos teistega tema pool kodus ja oi kui häid napoleonikooke ta oskas teha! Kui praegu näen neid kusagil müügil, siis ei tahagi osta. Siiaamaani ei usu, et need võiksid niisama maitsvad olla kui kunagi olid Neliku omad.

Oma klassidega organiseeris ta alati huvitavaid lõpuekskursioone ja muidugi tegi iga klass ka oma teatrietenduse. Meie klass tegi Lutsu „Kevade“. Käisime sellega ka väljaspool Haapsalut esinemas.

Aga varasemast ajast on mul meeles Aime Piirsalu mängitud Tiina „Libahundis“. Ma pole hiljem üheski teatris nii ehtsat Tiinat näinud.

Vanale kalmistule on minu isa maetud ja alati astun seal ka Neliku haualt läbi. Minu meelest on see veidi unustusse vajunud, ei käi seal nüüd vist õieti keegi...

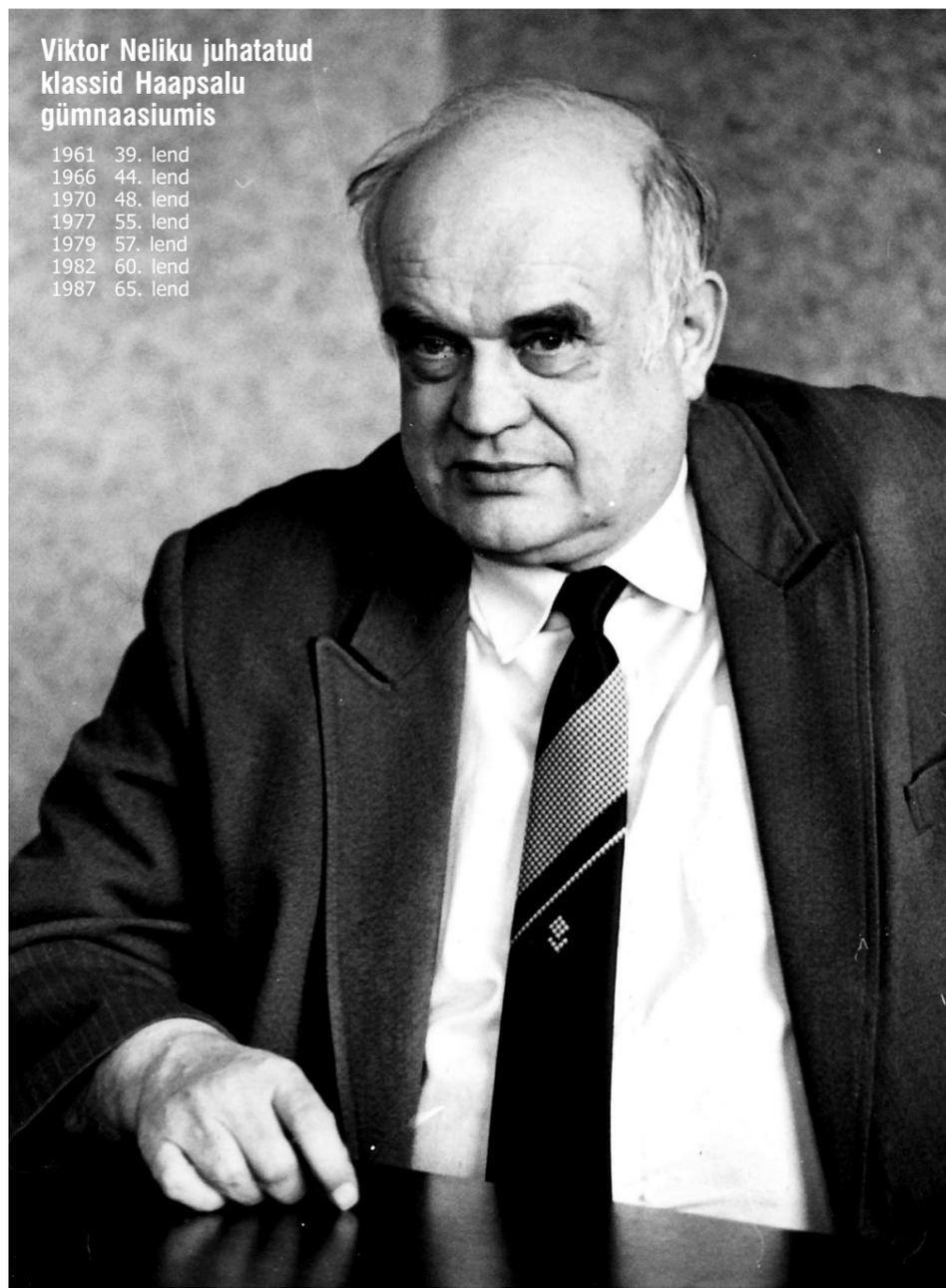
Ja veel — iga kord, kui TVst vaatan seriaali Hercule Poirot'st, tuleb mulle Nelik meelde. See näitleja (David Suchet – A.P.) meenutab mulle teda.

Andres Laidre
(1966, 44. lend)

Mäletan, oli ilus kevadilm ja mind kiskus kallale. 9. klassil oli aga viimane tund keemia ja nurusin ennast vabaks, ütlesin ka, et miks. Ta vaatas mulle korra vilksti! teraselt silma ja ütles siis „Minge!“

Pärast kuulsin, et keemias oli olnud kontrolltöö.

Aastaid hiljem küsisin Neliku käest, et miks ta mu siis ära lubas. Viki puhkes naer-

Viktor Neliku juhatatud klassid Haapsalu gümnaasiumis

1961	39. lend
1966	44. lend
1970	48. lend
1977	55. lend
1979	57. lend
1982	60. lend
1987	65. lend

Õpetajana oli Viktor Nelik heatahtlik koolmeister ja üldse mõnus seltsiline.

ERAKOGU

Viktor Nelik

25. september 1927—
2. veebruar 1989

(1947—1989 HIK õpetaja)

Sündis 25. septembril 1927. aastal Haapsalus. Minu isa Nikolai Nelik oli Lääne-maa Ühisgümnaasiumis (meie kooli eelkäija!) geograafia-bioloogia-keemia õpetaja.

Koolis hakkasin käima 1935. aastal Haapsalu Linna II Algkoolis, mis hiljem liideti I Algkooliga ühiseks Haapsalu Linna Algkooliks ja millest hiljem sai meie praeguse Haapsalu I Keskkooli noorem aste. Nii võin öelda, et olen algusest peale õppinud meie koolis.

Õppisin keskpäraselt ja õpetajatel oli minuga tegemist (eriti omaaegsel usuõpetuse õpetajal!), kuid keskkoolis muutusin hoolsamaks ja kui ma 1946. a kevadel kooli lõpetasin, oli minu küpsustunnistusel ainult neli nelja (ülejäänud olid viied).

Samal 1946. aastal astusin Tartu Riikliku Ülikooli arstiteaduskonda, kuid arsti minust ei saanud: 1947. aasta sügisel pakuti mulle oma koolis õpetajakohta ja ma võtsin selle vastu. Seega saab järgmisel aastal 25 aastat täis, kui olen olnud Haapsalu I Keskkooli õpetaja.

Esimesel aastal õpetasin eesti keelt, vene keelt, füüsikat ja astronoomiat. Hiljem asendusid keeled bioloogiaga ja füüsika keemiaga. Neid õpetan siiani, kuid lühemat aega on tulnud õpetada kõiki koolis õpe-

tataivaid aineid peale laulmise ja inglise keele. Tütarlaste käsitööd ei ole ka õpetanud. Tõsi küll, mõnda — näiteks ajalugu ja kehalist kasvatust olen õpetanud vaid paar tundi kogu elu jooksul.

Töö kõrvalt astusin 1947. aastal Tallinna Õpetajate Instituuti kaugõppeosakonda, mille lõpetasin 1950. aastal mittetäieliku keskkooli geograafia-bioloogia-keemia õpetajana. 1952. aastal jätkasin õpinguid Ed. Vilde nimelise Tallinna Pedagoogilise Instituudi kaugõppeosakonnas ja lõpetasin selle 1956. aasta kevadel keskkooli keemia ja bioloogia õpetaja kutsega.

Viktor Nelik
HIK õpetaja 1947. aastast
Kirjutatud 1971. aastal

õpetajatel oli minuga tegemist (eriti omaaegsel usuõpetuse õpetajal!), kuid keskkoolis muutusin hoolsamaks ja kui ma 1946. a kevadel kooli lõpetasin, oli minu küpsustunnistusel ainult neli nelja (ülejäänud olid viied).

Samal 1946. aastal astusin Tartu Riikliku Ülikooli arstiteaduskonda, kuid arsti minust ei saanud: 1947. aasta sügisel pakuti mulle oma koolis õpetajakohta ja ma võtsin selle vastu. Seega saab järgmisel aastal 25 aastat täis, kui olen olnud Haapsalu I Keskkooli õpetaja.

Esimesel aastal õpetasin eesti keelt, vene keelt, füüsikat ja astronoomiat. Hiljem asendusid keeled bioloogiaga ja füüsika keemiaga. Neid õpetan siiani, kuid lühemat aega on tulnud õpetada kõiki koolis õpe-

Riina Ahi
(1977, 55. lend)

Klassijuhatajana võttis ta pidevalt midagi ette ja see kõik oli huvitav. Õpetajana oli ta hästi osavõtlik ja üldse mõnus seltsiline.

Mulle on Nelik meelde jäänud viisaka ja väga delikaatse inimesena. Ta ei teinud kunagi allapool- või üldse nalju. Kui tema mõelda, tuleb alati muie näole.

Teatritegemisest meenub lugu, mida olen teistelt kuulnud.

„Pöialpoiss“ sõitis etendusega Hiiu- ja Saaremaa, aga õpetaja Elmar Padu, kes oli vägev laulumees, oli haigena koju jäänud. Nelik asendas teda, aga kuna ta viisi ei pidanud, siis pani täielikult puusse. Mingi laul oli, et „Ma tulen taevast...“, aga pärast teised naersid, et ükskõik, mispidi Nelikul noot ees on, tema hakkab ikka põrgust tulema. Nelik naernud ise kah!

Andres Ammas
(1979, 57. lend)

Viktor oli eelkõige kunstinimene. Teda teatakse teatrimehena, aga minu arvates oli ta veel rohkem kirjamees. Just tema isiklikud kirjad oma õpilastele tunnistasid seda.

Mäletan, mul oli ikka väga hea meel temalt kirja saada, kui ise juba Tallinna konservatooriumis õppisin. See oli väga soe tunne.

Aga kui oled sõjaväes kusa-gil Venemaa pärapõrgus, siis võis Viktori kiri olla igati hingekosutav. Poiste jutust olen hiljem niiviisi aru saanud.

Keegi ei osanud või siis ei jaksanud ju niiviisi kirjutada, ei kodused ega sõbrad. Praegu nimetatakse seda psühhoteraapiaks, mida Viktor siis tegi.

Andreas Rahuvarm
(1987, 65. lend)

Viktor oli sõbralik ja mõnus sell. Kord viimase õppeaasta kevadisel päeval tulime mõlemad kooli sööklas ja asutasime endid koduteele. Siis Nelik ütleski tema enda sõnul ühe saksarahvatar-kuse, mis mulle ilmselt elu lõpuni meelde jääb: „Peale sellist head söömaaga tuleb kas suitsu teha või kena naisega koos olla.“

Tegelikult suunas Viktor mind õpetajaks õppima. Ükskord lasi ta mul enda asemel klassile orgaanilist keemiat selletada ja pärast seda tegigi juttu, et kas ma õpetajaks ei tahaks saada. Nii see läkski.

Tiiu Kammiste
(kolleeg õpetajana)

„Pöialpoiss“ alustas 1968. aastal ja esimeses lavastuses „Talvemuinasjutt“ mängisin ja laulsin peaosalist Helbekest. Kõigis järgmistes lavastustes olin Viktori assistent.

Eks proovid olid tihti nagu pommi otsas istumine. Lapsed olid rahutud nagu lapsed ikka ja siis äkki võis Viktor vihastada ja saalist lahkuda. Mina jälle vudinal talle järele ja hakkasin siis teda moosima, et lapsed ongi ju sellised ja et lähme ikka tagasi!

Tegelikult ega keegi teda kartnud. Kuid austati küll. Tema emotsiooni ja meeoleolu oli raske ette arvata.

Mõnikord muutus ta väga ülemeelikuks. Näiteks õpetaja Hilja Peebu 60. juubelil lõi Nelik õhtu otsa tantsu. Tantsitas kõiki kolleege ja kõik lustisid. Tõeline seltskonnalõvi!

Aga kord, ühe oma õpilase pulmas pandi ta istuma vanemate inimeste lauda. Viktor tõusis järele ja hüppas läbi esimese korruse akna aeda ja sealt koju, ise hüüdes – mina ei ole mingi vanainimene!

V Matsalu filmifestivali võitjafilmi „Looduse tants” autor Jan Henriksson, kes oli ka üks asjaosalisi filmifestivali idee algatamisel.

AGO RUUS

Võitis kirglik põhjamaa film

Lõppenud filmifestivali kohta võib tagasi vaadates öelda, et jälle oli palju huvitavat ja kõiki põnevaid filme ei jõudnudki vaadata.

Võidufilmi „Looduse tants” teema oli kirglik ja iganematu: soojatkamisega kaasnevad rituaalid loomariigis. Skandinaavia loodustaustad filmis on meilegi tuttavad ja lähedased. Peategelasteks hundid-karud, sookured ja haned ja muud loomad, keda hästi tunneme.

Filmi iseloomustab vapustav kaameratöö ja muusika kombineerimine, kus luikede kenus kaelad või sookurgede paaride tantsud flamenko saatel moodustavad kombinatsioone, mis võivad anda inspiratsiooni tippantsijatele või iluvõimlejaile. Filmi operaator Jan Henriksson on Lihula festivali külastajale juba ammu tuttav. Kui mälu mind ei peta, oli temagi asjaosaline, kui filmifestivali idee idanema hakkas ja tema foto kaunistas ka esimese festivali plakati.

Lõpuks jõudis ka Janne Lihula valla kadakast troonile, et nautida võidujoovastust. Pärast võidufilmi vaatamist kuulsin rahva hulgast arutelu, et kuidas karu pulmatants ikkagi edasi läks. Ilmselt on Jan Henriksson üks paremaid operaatoreid, kel on kogunenud palju kaadreid karude elust. Seda, kuidas tõsine operaator töötab ja mis karudest edasi sai, võib vaadata Kari Kempaineni filmist „Janne ja Põhjajala metsad”, mis osales ka võistlusfilmide hulgas.

Vaimustav film oli looduse alateema I auhinna saanud „Surmasein”, mis räägib nuu-

bia kaljukitse alamliigist, kes elab 4000 m kõrgusel kaljumägedes Surnumere rannal. Vapustavad on kaadrid kaljukitsetalade ronimisokustest ja isaste võitlustest (sarvede pikkus küünib 1,1 meetrini). Seda alamliiki on säilinud veel umbes 500 isendit.

Sarvede vägevuse tõttu on populatsiooni hävitatud nii intensiivselt, et 1963. aastal oli säilinud vaid kuni 200 isendit. Kaitsealade rajamine 1969 päästis liigi täielikust kadumisest, kuid nii raskeis elutingimustes hakkama saada ei taga kiiret arvukuse kasvu.

Minule oli festivali kõige meeldivam mulje Joosep Matjuse film „Uuestisünd”. Film oli lühike, kuid nagu sõõm värsket õhku pompöössete eksootiliste linateoste vahel. Ka žürii hindas tööd kõrgelt, mainides, et film oli kui Eesti haiku.

Sakslaste toodetud ja lätlaste tehtud film „Eesti — hundid, koprad, karud” jäi kahjuks kahvatuks ja näib, et Eesti loodusesse suudavad süveneda vaid eestlased ise.

Üheltpoolt on tore, et festivali meeskond sai hakkama järjekordse kangelasteoga, tuues Eestisse nii palju huvitavaid filme ja filmitegijaid, kuid teiselt poolt võib kindlalt öelda, et festivalile on kujunenud oma publik, mis avaldas muljet nii žüriile kui ka siia tulnud filmimeestele. Kõigi arvamus oli, et Lihula publik oli arvukas, soe ja asjatundlik. Paljud maailma loodusfilmifestivalid ei saa sellega kiideld.

Kaja Lotman

Filmifestivali ühe eriauhinna andis Läänemaa keskkonnateenistus Eesti filmile „Eesti kotkad”, režissöör Rein Maran.

ARVO TARMULA

Teist aastat hinnati fotosid Läänemaa kaunist loodusest

On juba tavaks saanud, et Matsalu filmifestivalil on avatud fotonäitus, sealhulgas eksponeeritakse mitmesuguste konkursside võidutöid. Seekordsel festivalil oli võimalik tutvuda juba teist aastat toimunud Läänemaa loodusfoto konkursi võidutöödega.

Läänemaa keskkonnateenistuse ja Lääne maavalitsuse korraldatud Läänemaa loodusfoto konkursile „Läänemaa – turvaline pesapaik” laekus tänavu üle 200 foto 27 autorilt.

Žürii koosseisus Koit Latik (KKM Läänemaa keskkonnateenistus), Hille Ring (KKM Läänemaa keskkonnateenistus), Kersti Lõhmus (Lääne maavalitsus), Tiit Randla (Riikliku looduskaitsekeskuse Hiiu-Lääne regioon), Tõnis Padu (Haapsalu linnavalitsus), Egon Erkmann (Digilabor OÜ) ja Aita Mölder (Haapsalu Kunstivara) tegi oma otsuse 11. septembril.

Otsustati välja anda järgmised auhinnad

Kategoorias „Läänemaa loodus ja läänlane”

I auhind fotole „Õhtu rannas”, autor Ago Ruus
II auhind fotole „Naeratus”, autor Kaarel Kaisel
III auhind fotole „Jalutuskäik”, autor Arvo Tarmula

Kategoorias „Loodus lähivaates”

I auhind fotole „Kuldne hommik”, autor Rainis Kukispuu
II auhind fotole „Tiivasirutus”, autor Arvo Tarmula
III auhind fotole „Ma olen madalal sündinud...”, autor Kaarel Kaisel

Eriauhinnad

I Parim seeria „Õhtusel rannal”, autor Liivia Leškin
II hea tabamuse eest foto „Keskpäevane söömaaeg”, autor Teno Viherpuu
III ilusa loodusvaate eest foto „Meri vabaneb”, autor Villu Kibena

Ära märgiti fotod

„Uhke”, autor Tauri Voog
„Vahikured”, autor Elo Lutsepp
„Jooksuaeg”, autor Tauri Voog
„Elutark piik”, autor Teno Viherpuu
„Ürgne kevad”, autor Arno Peksar
„Sammhaaval kevadesse...”, autor Villu Kibena
Seeria „Algas püügihooaeg...”, autor Villu Kibena

Läänemaa keskkonnateenistus kasutab konkursile saadetud töid loodushoidliku maakonna idee propageerimisel, meediaväljaannetes, avalikel üritustel, näitustel ja kavandatavas Läänemaa loodusfoto albumis. Tuleval aastal on kavas korraldada uus, samalaadne fotokonkurss.

Hille Ring

Läänemaa keskkonnateenistuse keskkonnateabe spetsialist

Kategoorias „Loodus lähivaates” I auhind. „Kuldne hommik”, autor Rainis Kukispuu

Kategoorias „Läänemaa loodus ja läänlane” I auhind. „Õhtu rannas”, autor Ago Ruus

Kategoorias „Läänemaa loodus ja läänlane” II auhind. „Naeratus”, autor Kaarel Kaisel

Kategoorias „Läänemaa loodus ja läänlane” III auhind. „Jalutuskäik”, autor Arvo Tarmula

Kategoorias „Loodus lähivaates” II auhind. „Tiivasirutus”, autor Arvo Tarmula

Kategoorias „Loodus lähivaates” III auhind. „Ma olen madalal sündinud...”, autor Kaarel Kaisel

Eesti loodus on eriline

Siin mereäärsel maal pakub loodus alati midagi uut ja huvitavat. Selleks et Eestis oleks veel kaua võimalik meie mitmekülgset ja põhjamaist looduskeskkonda nautida, tuleb õrna kooslust kaitsta nii välis- kui ka kodumaiseid võimalusi kasutades.

Natura 2000 abil püüame kaitsta üht suurimat rikkust – suhteliselt hästi säilinud looduskeskkonda –, mida käib

imetlemas terve Euroopa. Meie siin omal maal ei oska neid väärtusi veel väärtiselt hinnata, sest sellega ollakse harjunud. Eestit tabanud rikastumistuhinas kipuvad väärtused hävima. Nii avastame ühel hetkel, et oleme looduse ära kurranud: osa liike on kadunud, meie endi elukeskkond halvenenud. Loomuliku elukeskkonna taastumine, kui see üldse võimalik on, nõuab väga pik-

ka aega. Mida mitmekesisem on loodus, seda suurem on tema tasakaalustuv võime ning tervislikum keskkond.

2007. aasta 1. mai seisuga on kõik Natura 2000 võrgustikku planeeritud alad kaitse all. Kaitsealuste maade omanikud on sageli leidnud endale esialgu miinusena näivat asjaolust hoopis plusspoole. Eks kardeta ju ikka, et kaitse all oleval maal ei tohi enam midagi teha.

Kaitstavail aladel on kooslusi, mis just vajavad maaomaniku jätkuvat heaperemehelikku hooldust või taastamist. Selleks on abiks riiklikud loodushoiutoetused.

Looduse kaitsmise hulka kuulub ka kohaliku looduse kaitsmine võõrliikide eest.

Looduse kaitsmise võib oma panuse anda iga inimene. Selleks et oma ümbrusega/keskkonnaga mõistlikult käituda,

tuleks igapäeva rutus ja toimetamistes jälgida alati ka meie väärtuslikku looduskeskkonda, et me sellest lihtsalt üle ei sõidaks. Eriti häiriv on praegu maastikukulgurite hullus. Nende liikumisteedel olevad jäljed on justkui armid looduskaitsealade südames sadadeks aastateks. Kas loodus suudab need parandada?

Loodusmaastikel liikudes tuleb vältida loomade ning lin-

dude, eriti kaitsealuste liikide häirimist nende rännuteedel ning pesitsusajal, elu- ja sigimispaigas. Kui inimene tekitab oma tegevusega tahtmatult või tahtlikult kahju loodusele, looduskaitseobjektidele või kaitstavatele liikidele, tuleb tal see hüvitada.

Helle Rennu

Läänemaa keskkonnateenistuse looduskaitse spetsialist

„Prügi kotti, kott kaasa!”

Keskkonnaministeriumi peaspetsialistide Silvi Puusepa ja Ulvi-Karmen Mölleri jutu kirjutus üles nende kolleeg Agnes Jürgens.

Siilipoiss asus võitluse prügiputuse vastu

Keskkonnaministerium korraldas tänavu 21. augustist 12. septembrini prahistamisvastase kampaania „Prügi kotti, kott kaasa!”, mille peategelane siilipoiss näitas lausa nina naga ette, kuidas tuleb meie ühist elukeskkonda prügiputustest hoida.

Alustasime kampaaniat keskkonnaministeriumi pressiteate, raadioreklaami (Kukus ja Elmaris) ning ribareklaamiga internetiväravas Delfi. See tekitas suurt huvi, jagasime intervjuusid nii eesti- kui ka venekeelsele tele- ja raadiojaamadele ning kirjutavale pressile. Eesti TV Osooni-saate tegijad tulid meiega lausa ekskursionoonile kaasas. Tore on teada, et keskkonnateema on popp — vähemalt ajakirjanike seas!

AS Cista valmistas meile levitamiseks prügikotte siilipoisi pildiga ning eesti- ja venekeelse kirjaga „Prügi kotti, kott kaasa!”. Kotid olid saadaval ASI Olerex tanklaketis. Kampaaniat rahastas Keskkonnainvesteeringute Keskus.

Kampaaniasse kuulus kolm bussiekskursionooni (–koolitust), kuhu olid kaasatud nende asutuste/organisatsioonide esindajad, kes korraldavad loodusreise ja matku ning väliüritu-

si, samuti koolide, MTÜde, ja valdade esindajad. Koolitusreisid viisid Lääne-Virumaale, Läänemaale ja Tartumaale.

Ekskursioonid prügilasse... kohustuslikuks

Sõidud algasid Tallinna ja Väätsa prügila külastusega. Tallinna prügila juhataja Allan Pohlak ning Väätsa prügila juhataja Lõhmus ja projektijuht Toomas Laimets tegid valduste kohta nii kõitva ja põhjaliku ekskursionooni, et raske oli inimesi bussi saada. Korjasime prügilast üles esimese tarkuse-tera: prügilad võiksid ekskursionooniteenust pakkuda, sest nüüdisaegset jäätmekäitlust nägemata ei kujuta inimesed ette, mida see tähendab.

Esiteks on see kallis ja teiseks peab vastama väga kõrgetele keskkonnanõudmistele (oma puhtusega annavad tänapäevased prügilad nii mõneleki kodule silmad ette). Veelgi kallim on rämpsu metsa alla poetada, sest see võib tekitada keskkonnale korvamatut kahju. Seega sorteerigem jäätmeid, et neid satuks prügilasse võimalikult vähe ja taaskasutusse läheks rohkem! 65% sellest, mis praegu prügilasse saadetakse, oleks võimalik taaskasutada, st neist saaks uusi tooteid teha. Seetõttu olekski otsustav hoopis rohkem vältida jäätmeteket ja pöörata suuremat tähelepanu prügisorteerimisele.

Ühises vestlusringis leidsi-

me, et me kõik vajame jäätmekäitlusest palju rohkem infot nii jäätmete kogumiskohtade kui ka sorteerimise kohta. Sest kui üks inimene sorteerib, teine mitte, sõidab prügi prügilasse ikkagi seguna.

Üleskutse omavalitsustele: tehkem kõik, et järgmisel aastal hakataks sajabrotsendilisel jäätmeid sorteerima.

(Tasub teada! Prügi ladestamine on tänapäeval üks kallimaid tegevusi, see koormab keskkonda midagi kasulikku vastu andmata. Maksavad prügilaalune maa, prügila ehitus ja käitus, et näiteks prügiladest eralduvad vesi ning gaas ei reostaks keskkonda. Tallinna prügila koos infrastruktuuri, drenaaži- ja ladestusalaga, juurdepääsuteede ning kanalisatsioonisüsteemiga maksis ligi 250 miljonit krooni.)

Vaja on visa selgitustööd ja tõhusat jäätmevedu

Viimased 5–6 aastat on Eesti jäätmehoolduses olnud murrangulised. On valminud uusi jäätmejaamu ja tasapisi muutub suhtumine prügisse. Edasimineki ei ole siiski nii kiire, kui sooviksime.

Osa inimesi arvab endiselt, et jäätmed ja nende metsa alla poetamine ei maksa midagi. Riigimetsa Majandamise Keskus kogub ainuüksi oma metsadest igal aastal ligi 600 tonni rämpsu, aga seda jõuab ka erametsadesse, maanteekraavidesse, põldudele ja mujale.

Väike meelespea

- Ära kunagi ega kusagil põleta kile- ja kummitooteid (mürgitad iseennast ja keskkonda, samuti rikud küttesüsteemi lõõrid).

- Seo alati oma prügikott enne konteinerisse panemist kinni, sest nii hõlbustad prügikäitlemist.

- Ohtlikud jäätmed (patareid, akud, külmkapid, televiisorid jms) vii jäätmejaama.

- Suured papi- ja paberikogused vii samuti jäätmejaama. Väikesed kogused võid põletada või visata paberikonteinerisse.

- Kõige selle äraviskamiseks, mis maiustamisest üle jääb, kasuta looduslikes puhkekohtades üles seatud väikseid rohelisi prügikaste.

- Komposteerid kõik jäätmed, mis seda võimaldavad!

Tegeliku reostuskoguse saamiseks tuleks see 600 tonni mitmega korrutada. Metsamehed, maaomanikud, omavalitsused ja riigiametid kulutavad selle keskkonda reostava rämpsukihikoristamisele aega, jõudu ning raha — vähemalt 15 miljonit krooni aastas.

Metsäärsete prügistamisest on valdavalt kaks põhjust: esiteks matkajate/piknikupidajate hoolimatus ja viitsimatus tekkinud praht kaasa võtta. Teiseks prügi sihilik (seadusevastane) metsa alla viimine. Selle põhjuseks on ilmselt halb harjumus, kuid ka teadmatus — lihtsalt ei teata, et päris suure osa olmeprügist saab juba praegu seaduskuulekalta ja tasuta ära anda.

Nägame meiegi metsa all ja teepervedel vedelemas plastpudeleid ja muid olmejäätmeid kuni ehitusprahini välja. Prügi kottidesse kogudes panime kõrva taha teise tarkusetera: prahistajate suhtumist saab muuta vaid pika ja visa selgitustöö ning kasutajakeskse jäätmekäitlusvõrgustiku loomisega.

Suur roll lasub taas omavalitsustel, kelle korraldada ongi oma maa-alal jäätmevedu, vajaliku hulga jäätmejaamade ehitamine, koostöös taaskasutusorganisatsioonidega jäätme-punktide võrgustiku rajamine jms, muidugi ka selle kõige kohta info jagamine. Igaüks peaks teadma: selle, mille jõudsid metsa kanda, jõuad sealt ka

Jäätmete laguaja pikkused looduses

Paber 2,5 kuud

Apelsinikoores 6 kuud

Piimapakid (tetra) 5 aastat

Sigaretikonid 12 aastat

Plastkott 10–20 aastat

Pampers 75 aastat

Konservikarbid 100 aastat

Öllepurgid 200–500 aastat

tagasi tuua ehk „Prügi kotti, kott kaasa!”.

(Tasub teada! Meie metsadesse ja muudesse looduskaitsetesse paikadesse on tekkinud ja tekib juurde matkaradu. Küll oleks kena, kui koos huvilistega läbivad radu ka giidid, kes oma pajatustega matkaelamusi suurendavad.

Giidid saavad aga jagada ka puhtusepidamise algtoodesid, et metsaalune rämpsust priiks jääks. Paljud meie bussireisidest osavõtjad olid arvamusel, et metsaradadel tuleks tasapisi prügikastidki kaotada. Näiteks Soome looduskaitsealadel ei leiduvat ühtegi prügikasti, kogu külastajaist tekkiv praht võetakse bussi/autosse kaasa ja viiakse õigesse kohta.)

Puurkaevu rajamine — kuidas ja mida teada

Ehituse hoogustumise tõttu on tänavu eelmiste aastatega võrreldes rajatud Läänemaal ligi poole rohkem puurkaeve. Nende projekteerimist ja rajamist reguleerib peale ehitusseaduse ka asjaomane keskkonnaministri määrus (KKMm nr 8, 30.01.1997).

Tavalise ehitusega võrreldes on puurkaevu rajamise eripära, et kohaliku omavalitsuse asemel tuleb esmalt pöörduda Keskkonnateenistusse. Lühidalt on puurkaevu rajamise etapid järgmised.

1. Veehaarde puurkaevu projekteerimise taotluse esitamine kohalikele keskkonnateenistusele.

2. Projekteerimistingimuste väljastamise taotluse esitamine kohalikele omavalitsusele.

3. Puurkaevu projekti tegemine ja sellele kooskõlastuste võtmine.
4. Puurimisloa taotlemine Eesti Geoloogiakeskusest.

5. Ehitusloa / kirjaliku nõusoleku taotlemine kohalikele omavalitsusest.

Seega tuleb esmalt esitada Keskkonnateenistusele veehaarde puurkaevu projekteerimise taotlus, mille vormi leiab keskkonnaministri 30. jaanuari 1997. a määrusest nr 8.

„Põhjavee uurimise, kasuta-

mise ja kaitse korra ning puurkaevude projekteerimise, puurrimise, konserveerimise ja likvideerimise korra kehtestamine” või Läänemaa keskkonnateenistuse kodulehelt <http://www.enviree/laanemaa>. Keskkonnateenistus vaatab taotluse läbi kahe nädala jooksul.

Taotluse läbivaatamisel võidakse nõuda puurkaevu asukoha ülevaatast kohapeal. Keskkonnateenistus nõustab aga kaevu asukohavalikul ja veekihi valikul. Taotluse juurde on nõutud asukohaplaan mõõtkavas soovitataval 1:500 kuni 1:5000, kuhu tuleks märkida hoonete, teede ja võimalike reostusobjektide (kuivkäimlad, kogumiskaevud jms) asukoht.

Puurkaevu projekteerimise tingimused saadakse kohalikele omavalitsuselt, kes määrab ka isikud, kellega tuleb projekt kooskõlastada. Omavalitsus vaatab projekteerimistingimuste väljastamisel muu hulgas sedagi, kas tegu on tiheasustusalal või detailplaneeringu kohustusega alaga, kus üldjuhul eksisteerib ühisveevärk. Viimase olemasolul tuleb sellega enamasti liituda ja oma puurkaevu teha ei saa.

Keskkonnateenistusest saadud kirja ja omavalitsusest saa-

dud projekteerimistingimuste alusel saab koostada puurkaevu projekti. Projekti koostamise õigus on vaid hüdroteoloogiliste tööde litsentsi omanikul. Litsentsiga ettevõtete nimekirja leiab keskkonnaministeriumi kodulehelt <http://www.enviree/>. Projekteerija taotleb üldjuhul ka vajalikud kooskõlastused ja puurimisloa Eesti Geoloogiakeskusest.

Lõpetuseks väljastab kohalik omavalitsus ehitusloa või kirjaliku nõusoleku puurkaevu ja selle pumpla rajamiseks.

Tellijail lõpeb protsess sellega, et puurimisettevõtte esitab puurkaevu arvestuskaardi ja puurkaevu passi.

Kuna asjaajamist on omajagu, volitatakse puurimisettevõtte tihtilugu teostama kogu protsessi taotluse esitamise peale. Taotlejale on see kõige lihtsam, tuleb suhelda vaid ühe asutusega, kes oskab enamikule küsimustele vastata.

Puurkaevu asukoha valik

Veehaarde puurkaevu asukohavalikul tuleb jälgida, et puurkaev asuks võimalike reostusallikate suhtes ülesvoolu (enamasti tähendab see kõrgemal absoluutkõrgusel asumist) ja neist võimalikult kaugel. Ühe kinnistu tarbeks rajatava puurkaevu ümber, millest ei võeta üle 10 m³/ööp. (u 100 inimese ööpäevane tarbimine), tuleb

jätta 10 m raadiusega hooldusala.

Kindlasti ei tohi hooldusala paikneda kogumiskaevud, käimlad, prügikastid, väetise- ja sõnnikuhoidlad, õlimahutid, kanaliseerimata saunad jms. Kui hooldus- või sanitaarkaitseala ulatub naaberkrundi, on selle kohta vaja kooskõlastust naaberkrundi omanikult.

Mitme kinnistu tarbeks rajatud puurkaevu ümber tuleb jätta 50 m raadiusega sanitaarkaitseala. Veeseaduse § 28 ütleb, et sanitaarkaitseala on joo-givee võtmise kohta ümbritsev maa- ja veeala, kus kitsendatakse veeomaduste halvenemise vältimiseks ning veehaarde-rajatiste kaitsmiseks tegevust ja piiratakse liikumist. Üldjuhul tähendab see igasuguse tegevuse piiramist, v.a veehaarde-rajatiste teenindamine, metsa hooldamine, heintaimede niitmine ja veeseire.

Rahvakeeles levinud väljend „veesooned” ei ole kasutuses teaduskeeles ega õigusaktides. Tihti arvatakse, et põhjavesi levib maa sees mingite soontena nii nagu jõed maapinnal. Tegelikult on pinnas või täpsemini kogu selle poorne osa veega täidetud ja lubjaki-vides liigub vesi peamiselt lõhesüsteemides. Maa sees levivad pinnasekihid erinevad oma veenahutivusel. Ei ole aga kuigi tõenäoline, et Läänemaal nt 1 ha suuruse krundi eri ots-

tes geoloogilised tingimused väga erinevad oleksid ja seega samast sügavuses väga erineva veeandvusega puurkaevu saaks teha.

Veekihi valik

Veekihi (puurkaevu sügavuse) valik on üldjuhul (kui tegemist ei ole tiheasustusalal ühisveevärgi kaevu või kinnitatud põhjaveevärgiga) inimese enda otsustada, aga piirangu seab enamasti puurkaevu rajamise hind, mis on suurusjärgus 1500 krooni meetrist.

Väikeste tarbimisega eramutele on üldiselt soovitatav rajada madal puurkaev. Selle hind on vastuvõetav ja tavaliselt ei ole ka vee kvaliteet väga halb, sest sügavate kihtidega võrreldes on veevahetus kiire ja vee mineraalsus väiksem. Läänemaal on eramute madalad puurkaevud enamasti 20–30 meetrit sügavad ja avavad siluri-ordoviitsiumi (S-O) veekompleksi.

Tsentraalses veevarustuses kasutatavad puurkaevud on enamasti sügavamad (100 m ja enam) ja avavad ordoviitsiumi-kambriumi (O-Cm) või kambriumi-vendi (Cm-V) põhjaveekomplekse.

Tihedamad vee kvaliteedi probleemid Läänemaal on seotud raua, fluoriidi ja mereäärseis piirkondades ka naatriumi ja kloriidiooni ülemäärase

sisaldusega. See ei ole reostus, vaid selline ongi vee looduslik koostis. Ülemäärane on nimetatud komponentide sisaldus joogivee standardite valguses. Nimetatud vee keemilise koostise probleemid võib õnnestuda lahendada, kui rajada madalam puurkaev, mis on sagedamini rohkem mõjutatud, kuid liiga madal puurkaev võib põuasel ajal kuivaks jääda. Võimalik lahendus on ka rajada salvkaev, kuid juhul kui piirkonnas on küllalt paks pinnakatte kiht, enne kui lubjaki- vi vastu tuleb ja jällegi on kaevul oht kuivaks jääda.

Läänemaal tuleb standardikohase põhjavee saamiseks vett enamasti enne töödelda just eelnimetatud komponentide ülenormatiivse sisalduse tõttu. Keelatud ei ole aga standardist erineva koostisega vett juua (nt poes müüdavad mineraalveed standardile ei vasta ja paljud eramute kaevud samuti). Eelmainitud probleemidest on tervisele kahjulik eelkõige liigne fluoriidi sisaldus, mis võib põhjustada „hambaflooroosi”. Liigne rauasisaldus annab tunda eelkõige torustiku ja seadmete riketes ega avalda tervisele teadaolevalt suuremat mõju.

Alar Valdmann

Läänemaa keskkonnateenistuse maavarade ja põhjavee spetsialist

Keskkonnalehe küsimus

Mis liiki lind on pildil?

Kuhu saata?

Küsimuse vastus palume saata Läänemaa keskkonnateenistusse (Kiltsi tee 10, 90403 Haapsalu), hille.ring@laane.envir.ee või öelda telefoni teel 472 4727, hiljemalt 10. oktoobriks. Vastust saates palume kirjutada peale õige vastuse ka oma ees- ja perekonnanimi ning kontaktelefon, märksõnaks „VASTUS“.

Auhind

Õige vastuse leidjate vahel loosime välja kolm auhinda, milleks on väärtuslikud keskkonnateemalised raamatud.

Eelmises keskkonnalehe küsimuses pildil olnud taimeliik oli SUUR KÄOPÖLL.

Õnnitleme 12. mai keskkonnalehe küsimuse võitjaid:

ÖNNE POOL — „Väike niidutaimeraamat“,
LEILI SUITS — „Meie kalad olelusvõitluses“
ANNE POOL — „Rahvusvahelise tähtsusega looma- ja taimeliigid Eestis“.

Aasta suur jahihooaeg on taas algamas

Oktoobrist algab intensiivne jahipidamine meie kõige suuremale ulukile — põdrale. Suurtele ühisjahtidele kogunevad ka need jahimehed, kes ülejäänud aasta jooksul oma püsse varnas hoiavad.

Paljud noored, kes alles püüvad jahimeheks, saavad oma esimesed ajaja kogemused just neilt ühisjahtidelt. Samuti õpivad noored tundma jahimaad, jahikombeid, saavad kuulda jahijutte ja kõige selle taustal kujundavad oma jahimeheks oleku.

Kõige selle ilusa kõrval tuleb meeles pidada ka seda, et ühisjahid, eriti ajajahid on kõige ohtlikum jahipidamise viis nii jahilistele endile kui ka kõrvalseisjatele. Metsas on korruga mitmeid kümneid ajajaid, mitukümmend küttiliisi, kas selles metsatukas ei ole ehk ka seenelisi või raba-servas marjulisi.

Seepärast tuleb jahijuhatajal kindlasti teha eelluuret juba eelmistel päevadel ja kindlasti korraldada veel kord üks piirkonna ülevaatus vahe-tult jahipidamise eel.

Ohutus eelkõige!

Suurtel jahipäevadel on jahi-

juhatajal üldse eriline vastutus jahiliste ja kõrvalseisjate ohutuse ees. Iga kütt peaks täpselt teadma, millist looma ja kuidas ta lasta võib, samuti seda, kuhu ta täpselt seisma peab. See kõik peab olema selge ka tema jahikaaslastele.

On hea, kui jahijuhataja või tema nimetatud küttiliini vanem paigutab jahimehed ise küttiliinile ja määrab rangelt ära laskesektorid.

Topelt ei kärise: kui sind on laskekohale paigutatud, siis veendu veel kord, et tead ise oma kõrvalseisjate asukohti ja samuti on kõrvalseisjad sinu asukoha fikseerinud!

Jahieeskiri lubab küttilistitada aju suunas pärast seda, kui ta on veendunud lasu ohutuses. Kindlasti ei ole lubatud tulistada piki küttiliini või liiga terava nurga all küttiliini suhtes.

Kuulidel on omadus minna kokkupuutel puuokstega või rohukõrtega rikošetti ja sellise kokkupuute tõttu muudab kuul tunduvalt oma liikumissuunda. „Hulkuma läinud“ kuul on aga ohtlik kõigile ümbritsevaile inimestele. Ka siin kehtib üks kuldne põhimõte: las see uluk parem läheb, kui pead sõpra metsast välja tassima!

Jahiohutusest rääkides ei saa mööda minna kõige elementaarsematest — ühisjahist osavõtjad peavad kandma ohutusvesti. Ohutusvest ei pea olema ilmtingimata punane või oranž.

Võib kanda ka rohelist või kollast, aga see vest peab olema intensiivse värvusega ja looduses hästi silmatorkav. Eesmärk on lihtne — iga inimene peab olema võimalikult nähtav!

Kogunemiskohtades ei tohi jahirelv olla laetud. Püssi tuleb hoida avatud lukuga või lahtimurtult. Jahile minnes ja jahilt tulles peab püss olema sootuks püssikotis.

Küttiliinile võib jahijuhataja lubada vaid suuruluki laskekate sooritanud jahimehi. Kõik jahimehed peavad olema kogu jahipäeva kestel alkoholit ja juba hommikul, jahi alguses, ka ilma alkoholi jääknähtudeta.

Ajajahil ei ole ajajail lubatud ulukit tulistada. Ajajal ei tohi olla isegi püss laetud. See nõue ei kehti siis, kui ajas on koerad ja uluk seisab koera ees ja ajaja, kes on siis otsustanud ulukit lasta, on veendunud, et tema lask ei ohusta teisi jahilisi.

Paberid olgu korras

Ühisjahil peab ka silmas pidama, eriti jahijuhataja, et jahidokumentid oleksid korrektselt vormistatud.

Suuruluki jahil koostab jahijuhataja jahiliste nimekirja ja sellele nimekirjale tuleb kanda ka jahiks avatud jahilubade numbrid. Kindlasti tuleb jälgida nõuet, et jahiluba ei kehti kolmandate isikute käes.

See tähendab, et jahiks avatud jahiloale võib olla kantud kuni kolm nime ja üks nimetatuid peab kindlasti jahil osalema.

Vastasel korral ei ole jahiluba kehtiv ja asja saab vaadata kui salaküttimist. Salaküttimise tagajärg on aga karistus — trahv, millele lisandub kahjutasu ebaseaduslikult kütitud uluki(te) eest.

Kui neid lihtsaid nõudeid järgida, möödub eesolev jahi suurhooaeg kindlasti valutult ja suuremate eeskirjarikkumisteta.

Head jahihõnne ja kindlat kätt!

Tõnis Ulm
Keskkonnainspektsiooni
Läänemaa osakonna
juhataja

Prügikäitluse võti on omavalitsuste taskus

Möödunud aastal koguti riigimetsadest 588 tonni prügi. Selle äravedamiseks oleks vaja 30 rongivagunit ja kui see kogus ladestada näiteks korvpalliväljakule, kataks kogu väljakut kahekorruselise maja kõrgune küh. Ega see ligi 600 tonni olmerämpsu, ehitusjätmeid ja muud metsast välja veetud sodi ole lõplik suurusjärg — teist sama palju või tublisti rohkemgi jääb sinna alles.

Riigimets katab Eestist viiendiku. Prügi jõuab ka erametsadesse, maanteekraavidesse, põldudele ja mujale. Nii et kui korrutame 600 tonni viiega, saame päris paksu rämpsukihhi. Metsamehed, maaomanikud, kohalikud omavalitsused ja riigiametid kulutavad selle koristamisele aega, jõudu ning raha — vähemalt 15 miljonit krooni aastas. Niimoodi aastast aastasse, sest igal kevadel sulab lume alt välja uus prügi.

Kust prügi metsa saab?

Eks inimesed vii. Kui koolilapsed koos metsameestega kevaditi koristustalguid peavad, ei jõua nad ära imestada: ümber ringi uhked majad, kenad aiad ja mitu autot hoovis, aga prügi visatakse metsa alla! Ühest küljest inimeste küünilisus ja kultuuritus, teisalt aga põhjus selleski, et kohalik omavalitsus on jätnud oma piirkonnas olmejäätmeveo korraldamata. Ometi kehtib juba 2004. aastast jäätmeveo seade, mis neid selles kohustab.

Keskkonnaministeeriumi andmeil on vaid pool Eesti omavalitsustest seda sädet täitnud. Kui ma vabariigi valitsuse pressikonverentsil sellest rääkis, küsis Kanal 2 reporter Elo Mõttus, kas tegu on seaduserikkumisega. Jah, on küll, seadust rikuivad kõik need omavalitsused, kes on jätnud jäätmeveo korraldamata ja kus pole elanikel kohustust jäätmeveo korraldamisele liituda. Suure tõenäosusega läheb just neist piirkondadest pärit prügi prügikastist mööda.

Kindlasti ei ole tegu omavalitsusjuhtide saamatusega, vaid neile suhteliselt ebameeldiva kohustusega, sest kohaliku jäätmeveo käivitamisega tuleb kõigil kinnisvaraomanikel sellega (kas või miinimumpaketi alusel) liituda. Kedagi millekski kohustada on aga ebapopulaarne tegevus, mis võib näiteks valimistel tagasilöögi anda.

Õnneks on vähemalt 50% neid omavalitsusi, kus juhid seavad esiplaanile keskkonna. Näiteks Kose ja Rae vald Harjumaal ja Iisaku vald Ida-Virumaal said olmejäätmeveo korda 2005. aastal. Keila vald ja Rapla linn ühinesid nendega 2006. a alguses. Tallinnas on prügi veo korraldatud pooltes veopiirkondades. Mitu omavalitsust, näiteks Muhu, Orissaare, Leisi, Valjala, Laimjala ja Põide Saaremaal, on võtnud tänapäe-

va nõuete kohase jäätmeveo rajamise ja prügi veo korraldamise ühisel käsile.

Aitab korraldatud jäätmevedu

Korraldatud jäätmevedu on seni ainus põhimõte, millega on enamikul Euroopa riikidel juba mitu aastakümnet õnnestunud ohjata ebaseaduslikku jäätmekäitlust. Kui jäätmevedu on korraldamata ja inimesed ei ole jäätmeveo eest tasunud, ei ole neil kohustust ega motivatsiooni panna prügi sinna, kus on selle õige koht.

Keskkonnaministeeriumis on ettevalmistamisel keskkonnatasude seaduse muudatus. Ühe uuendusena teeme selles ettepaneku siduda jäätmete ladestamise saastetasu laekumine kohaliku omavalitsuse eelarvesse sellega, kuidas korraldatud jäätmevedu. Mõte on selles, et need omavalitsused, kes ei ole jäätmeveo korraldanud, ei peaks jäätmete ladestustasu saama. Praegu laekub ladestamistust omavalitsustele 75%.

„Kavalamad“ omavalitsusjuhid on asja nii lahendanud, et jäätmevedajad on küll valitud, kuid jäätmeveo jäävad hõredaks, sest veerand majapidamistest on prügiveoga liitumise vabastatud ning kümnendik on ennast ise vabastanud (ei tasu prügiveo eest).

Põhjendus: nad on väga puhad inimesed ja neil jäätmeid ei teki! Uuringud siiski näitavad, et ühe elaniku kohta tekib olmejäätmeid aastas 170 (korterimajas) kuni 560 kilo (eramute piirkonnas). Tegemine kaalukate prügikogustega ja nende jäätmeveost väljajätmine saab tõesti vaid erand olla. Näiteks Soomes jääb kohustuslikust jäätmekogumissüsteemist väljapoole 1–2% elanikest, Eestis küünib see näitaja isegi korraldatud jäätmeveo piirkondades 25–30% ni.

Ka riigikontroll on juhtinud omavalitsuste tähelepanu sellele, et jäätmevedu korraldamata jättes ei täida nad seadusega neile pandud kohustust. Korraldamata jäätmevedu ja sellest tulenev ebaseaduslik prügiladestamine võib omakorda viia Euroopa Komisjoni sanktsioonideni. Näiteks Itaaliale on määratud nõuetele mittevastava prügikäitluse eest 19 miljoni euro suurune trahv, millele lisandub kuni nõuete täitmiseni 200 000 eurone päevaträhv.

Korraldatud jäätmevedu taotleb väga tähtsat eesmärki — see on puhtam elukeskkond. On igati sünnis ja kultuurrahvale kohane nii omavalitsuste kui ka elanike tasandil lõpetada mõttetu komejant, mis praegu prügi metsa alla vedades ja kodus põletades toimub.

Jaanus Tamkivi
keskkonnaminister

TEATED

Detailplaneeringu algatamine

Noarootsi vallavalitsuse 24. sept korraldusega nr 211 algatati detailplaneeringu koostamine Riguldi/Rickuli külas asuval Kukerpuu kinnistul (katastriüksus 52001:001:0103; kinnistu registriosa nr 1785532; pindala 1,83 ha).

Detailplaneeringu eesmärk on katastriüksuse jagamine, tekkivate kruntidele ehitusõiguse ja hoonestustingimuste määramine ning juurdepääsuteede ja kommunikatsioonilahenduste planeerimine. Detailplaneeringu koostatatakse vastavuses valla üldplaneeringuga. Detailplaneeringule keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamise vajadus puudub.

Noarootsi vallavalitsus

Detailplaneeringu vastuvõtmine ja avalikustamine

Noarootsi vallavalitsuse 24. sept korraldusega nr 206 võeti vastu järgmised detailplaneeringud:

- Rooslepa/Roslepi külas koostatud Alliko katastriüksuse detailplaneering (katastriüksus 52001:001:0361; pindala 19,9 ha);
- Spithami/Spithamni külas koostatud Marika kinnistu detailplaneering (katastriüksus 52001:001:3720; pindala 45,7 ha).

Detailplaneeringute avalik väljapanek on Pürksi/Birkase külas Noarootsi vallamajas 8.–21. okt E–R kl 8–12.

Avaliku väljapaneku kestel saab Noarootsi vallavalitsusele esitada detailplaneeringutele kirjalikke parandus- ja täiendusettepa-

nekuid ning vaidlustada planeeringuid.

Noarootsi vallavalitsus

Detailplaneeringu algatamine

Hanila vallavalitsus algatas 27. sept korraldusega nr 369 Ullaste küla Ranna kinnistu katastriüksusel tunnusega 19501:001:0112 detailplaneeringu koostamise. Katastriüksus asub Matsalu rahvusparki piiranguvööndis.

Detailplaneeringu eesmärgiks on 2,35 ha suurusele maatulundusmaa sihtotstarbega hoonestuse katastriüksusele ehitusõiguse ja hoonestustingimuste määramine elamu ja abihoone ehitamiseks.

Koostatavale detailplaneeringule algatati ka keskkonnamõju strateegiline hindamine.

Hanila vallavalitsus

Tähelepanu!

Seoses Lääne maavanema korraldusega tõusevad AS L&L teenindavatel liinidel bussipiletite hinnad alates 1. oktoobrist.

Lisateave tel 477 8775. AS L&L

Joogaring

alustab Haapsalu sotsiaalajas (Kastani 7) teisip, 2. okt kl 18.

Lapsed (5–18a) eelregistreerimisega tel 5346 1329.

Irma

Tähelepanu!

1. oktoobrist maksab sõidupilet Haapsalu linnaliini autobussides 9 krooni ja kuupilet 250 krooni. Sõit Haapsalust Rohukülla maksab 11 krooni ja kuupilet 330 krooni. Maakonnaliinidel on sõidukilomeetri hind 0,60 krooni ja sõidulustustasu 5 krooni.

AS Haapsalu Autobaas

Veekatkestus

Veetorustike remonditööde tõttu on veekatkestus teisip, 2. okt kl 8.30–15 Haapsalus Staadioni tänaval (Mulla tänavast kuni Lille tänavani).

Palume ebameeldivuste pärast vabandust!

Haapsalu Veevärk AS

Kontsert sotsiaalajas

Sotsiaalajas (Kastani 7) toimub esmasp, 1. okt kl 12 eakate päeva tähistav kontsert. Tervituskõnega esineb linnapea Ingrid Danilov ja meeleolu loob tantsurüpp Zahira.

Haapsalu sotsiaalaja

Maapäev ja laat

Hanila maapäev ja mihkklipäeva laat 30. sept kl 12 Kömsil.

Tel 525 3236. Vaata ka www.hanila.ee/uudised.php3. Korraldajad

Kirjandusklubi

kutsub huvilisi 2. okt kl 17 lasteraamatukogu küünlasaali (Wiedemanni 11).

Külas on inglise ja rumeenia keelest paljusid maailmakuulsaid autoreid (Atwood, Murdoch, Woolf, Eliade) tõlkinud Riina Jesmin Hiiumaalt.

Keskraamatukogu

Elektrikatkestus

Elektrivõrgu hoolduse ja remondi tõttu on elektrikatkestus:

1. okt kl 9–16 Ülo, Säira AJ;
- 1.–5. okt kl 9–16 Nihka AJ;
2. okt kl 9–16 Kera AJ;
2. okt kl 13–16 ja 3.–5. okt kl 9–16 Körve AJ;
3. okt kl 9–12 Kiili AJ;
3. okt kl 12–16 Uue-Virtsu AJ;
4. okt kl 9–16 Kivimäe AJ;
5. okt kl 9–15 Pähkula AJ.

Palume vabandust! Fortum Elekter AS

HAAPSALU LINNAVALITSUSE TEATED

Detailplaneeringu algatamine

Haapsalu linnavalitsus algatas 26. sept istungil korraldusega nr 683 Oja t 4a krundi detailplaneeringu Haapsalu linnas.

Planeeringu eesmärk on ärimaakrundile ehitusõiguse määramine, et ehitada külmhoone. Planeeritava ala suurus on u 3200m². Planeeringu algatamise ettepaneku tegi Fortem Holding OÜ.

Avalik enampakkumine

Haapsalu linnavalitsus müüb avalikul enampakkumisel mahtuniversaali Peugeot Boxer Avestark (tehasetähis VF3231C4215937788, riiklik reg nr 103MCL, väljalaskeaasta 2000, läbisõit 160 000 km) alghinnaga 70 000 krooni.

Sõiduki avaliku enampakkumise korraldaja on Haapsalu linnavalitsus. Avalikust enampakkumisest interneti teel võivad osa võtta kõik isikud, kui seadusest ei tulene teisiti.

Pakkumised tehakse elektroonilises oksjonikeskkonnas www.osta.ee. Enampakkumine lõpeb 11. okt kl 8.

Enampakkumise võitjaks tunnistatakse see isik, kes on pakkunud kõrgeima ostuhinna.

Teavet sõiduki tehnilise seisukorra kohta saab tel 5350 6501 (Raimo Jõgise) või e-posti aadressil info@sotsmaja.ee.

TEATED

Haapsalu Lastekeskuses

alustab 3. oktoobrist tööd inglise keele mänguring. Õpetaja Kadi ootab 5–8aastasi lapsi kolmapäeviti kl 17.

Teave tel 472 4485 või 5367 3196.

Kitarriring!

Alustab 2. okt Wiedemanni 4, II korrusel (endine Täiskasvanute Gümnaasium).

Kl 18 algajad; kl 19 edasijõudnud; kl 20 kava käinud.

Õpime laulude saatmist kitarril.

Võta kaasa oma pill (vajadusel remondime).

Ring nii lastele kui suurtele.

Õp Andreas, tel 5650 4692.

Palivere Põhikool tähistab 5. oktoobril 15. aastapäeva.

Kell 15 sportmängud koos vilistlastega; kell 19 kontsertaktus.

Osavõtumaks 100 kr kanda Eha Selleri kontole 1106596268 Hansapangas. Selgituseks lisada kooli lõpetamise aasta.

Lääne Elu

Toimetus avatud E–R kl 8.30–17, tel 473 7111, faks 473 7040. Posti 30, Haapsalu

Kui Sul on probleem või pole oma muret kellegagi jagada, on Sul võimalus abi saada.

Läänemaa kriisiabikeskuse nõustamiskabineti

töötab Haapsalu sotsiaalajas Kastani 7.

Sissepääs sotsiaalaja peauksest vasakule, ümber nurga.

Psühholoogiline nõustamine

E 17–19; T 10–13;

T 18–20 (ka vene k);

K 15–18; N 10–13;

R 18–20 (ka vene k);

L 12–15 (vene k).

Juriidiline nõustamine

E 10–13; K 12–15 (ka vene k).

Info ja eelregistreerimine tel 475 7555.

Esmatasandi nõustamine on tasuta.

www.hot.ee/kriisiabikeskus

Rahvasprint

„Kiired ja õised Kapp“

on pühapäeval, 30. sept Kiltsi lennuväljal. Võistlussõidud algavad kl 12. Üritus on tasuta, kohapeal ka söömisvõimalus.

TÄNU

Vidruka kool tänab Eesti Piirivalve Haapsalu kordonit toreda õppepäeva eest!

Kodu võib olla madalal

Olgu kodu milline tahes. Meie suhtume Teie valikutesse alati lugupidavalt.

PUIT- JA PUIT-ALUMIINIUMIST aknad, ukсед

ALUMIINIUM-KONSTRUKTSIOONID: aknad, ukсед, fassaadid

PVC-aknad

Haapsalu Karja 20 tel. 472 9437 haapsalu@fenster.ee

FENSTER
TUNNUSTATUD AKNAEKSPERT

www.fenster.ee
☎ 1775

TULE VAATAMA

VÄIKE-MERE TN 4 KLIENDIPÄEV 7. OKTOOBRIKELL 12-15

apslund kinnisvarabüroo
APSLUND KINNISVARABÜROO
POSTI 18, 90503 HAAPSALU
TEL. 473 1434, 518 2706, 506 9600
apslund@apslund.ee
www.apslund.ee

AS "PERE" kontserni kuuluv AS "Lihameister" võtab Haapsalus tööle

LIHAMEISTER
MEISTRIT TUNNEB MAITSEST

AUTOJUHT-EKSPEDIITORI

Eeldame:

- * B-kategooria juhiluba
- * aktiivsust
- * ausust
- * pingetaluvust
- * iseseisvat mõtlemist

CV saata hiljemalt 1.10. riho@aspere.ee või Kobilo küla, Konguta vald, 61202, Tartumaa mägusõnaga "Autojuht-ekspediitor" Teave tel 5341 0916

28.-30. septembril toimub VIII RAHVUSVAHELINE KORVPALLITURNIIR SAUNACUP 2007

Mängud algavad: laupäeval kell 10 ja pühapäeval kell 9

HAAPSALU SPORDIHOONES ja WIEDEMANNI GÜMNAASIUMI VOIMLAS

E 1. okt

06.23 Tānane kava
 06.25 Terevisioon
 08.45 Terevisioon*
 11.00 TAAS. Vastutuult
 11.30 TAAS. Vana aja asjad
 11.45 Sumud ārkavad*
 12.35 Sari24, 1/24: 13.00–14.00*
 13.30 Lastefilm Bibi Blocksberg ja siniste öökullide saladus*
 15.20 Robin Hood, 13/13*
 16.05 Mūidimurdjad, 21/49
 16.59 Ōhtune kava
 17.00 Aktuaalne kaamera
 17.05 LE. Saame kokku Tomi juures. Muumioru lood
 18.00 Aktuaalne kaamera
 18.15 UUS! Lastesari Tippi maailm, 1/6
 18.45 Aktuaalne kaamera (vk)
 19.05 LE. Saame kokku Tomi juures: Alveelaev Olli
 19.30 Revidendid
 20.00 Aktuaalne kaamera
 20.05 Osoon
 20.35 Doksari 112
 21.00 AK. Ilm. Sport
 21.35 Pehmed ja karvased
 21.55 Vāilisilm
 22.20 Vāilisilm esitleb. Jaapani mineviku varjud
 23.20 Aktuaalne kaamera
 23.25 Eesti aja lood*
 23.55 Maja 2005
 00.40 Revidendid*
 01.08 Homne kava. ETV 24

06.20 Kass Oggy ja kurjad prussakad. Delfiin Flipper. Lapsehoidja Egiptusest. Karlsson katusest
 08.00 Reporter*
 09.00 Regina*
 10.00 McLeodi tūtrede*
 10.55 Kodus ja vōōrsil*
 11.25 Jumal tānatud, et sa siin oled*
 12.20 Maamees otsib naist*
 13.10 Hooaeg*
 13.55 Lastetaltutaja*
 14.45 Politseiakadeemia
 15.35 Komissar Rex
 16.30 Bianca, 80/224
 17.25 Regina, 191/195
 18.25 Kodus ja vōōrsil
 19.00 Reporter
 20.00 Vōsareporter
 20.30 Jan Uuspōld lāheb Tartusse—Huumorikool
 21.00 Ameerika supermodell 6
 22.00 Komōōdia Prints ja mina: Kuninglik pulm
 23.55 Jumal tānatud, et sa siin oled*
 00.50 Arapanija* 01.15 Sōbrad
 01.40 Kriminaalne Venemaa
 02.35 Walker—Texase korralvur* 03.20 Ole tervel* 03.45 Kodustuudio* 04.25 Reporter*

06.25 Teekond Shinzosse. Haldjaistristivanemad. Yu–Gi–Oh! Donaldiaed. Donaldi kullakäevandus. Donaldi päevik
 08.00 Keno Loto. Summ
 08.05 Mu armas paksuke
 09.00 Meeletu armastus*
 09.50 Kirgede torm*
 10.50 Seitsmes taevas*
 11.45 Kodu keset linna*
 12.15 Haaramikker*
 13.05 Kest tahabsaada miljonāriks?
 14.00 Knight Rider
 15.00 Seitsmes taevas
 15.55 Keno Loto. Summ
 16.00 Meeletu armastus
 16.55 Kirgede torm
 18.00 Vaprad ja ilusad
 18.55 Seitsmesed uudised
 19.15 Krimiuudised
 19.25 Kodu keset linna
 20.00 Eestinioid
 20.30 C.S.I. Miami
 21.30 Pōnevik Selginemine
 23.25 C.S.I. Kriminallistid
 00.20 Monk
 01.15 Summ
 01.20 Omakohus*
 02.05 Eesti nōiad*
 02.30 Telejazz
 05.55 Uudised. Krimiuudised

T 2. okt

06.23 Tānane kava
 06.25 Terevisioon
 08.45 Terevisioon*
 11.00 Maahommik*
 11.45 Lastesari Tippi maailm*
 12.10 Vāilisilm*
 12.35 Vāilisilm esitleb. Jaapani mineviku varjud*
 13.35 Maja 2005*
 14.20 Dokfilm Rabandus
 15.20 Mōrvarūhm
 16.05 Mūidimurdjad, 22/49
 16.59 Ōhtune kava
 17.00 Aktuaalne kaamera
 17.05 LE. Saame kokku Tomi juures: Cedric. Vandersellid
 18.00 Aktuaalne kaamera
 18.15 Osoon*
 18.45 Aktuaalne kaamera (vk)
 19.05 LE. Saame kokku Tomi juures: Alveelaev Olli
 19.30 Revidendid
 20.00 Aktuaalne kaamera
 20.05 Meie
 21.00 AK. Ilm. Sport
 21.35 OP!
 22.00 Dokf Kuidas tehti mängufilmi, Georg*
 22.30 Tragikomōōdia Lits elu
 23.50 Tāhelaev: Ike Volkov*
 01.20 Dokfilm Philip ja tema seitse naist
 02.30 Revidendid*
 02.59 Homne kava. ETV 24

06.20 Kass Oggy ja kurjad prussakad. Delfiin Flipper. Lapsehoidja Egiptusest. Karlsson katusest
 08.00 Reporter*
 09.00 Regina*
 10.00 McLeodi tūtrede*
 10.55 Kodus ja vōōrsil*
 11.25 Vōsareporter*
 11.55 Jan Uuspōld lāheb Tartusse—Huumorikool*
 12.25 Arapanija*
 12.55 Ameerika supermodell 6*
 13.50 Hilfiger otsib supertalenti
 14.45 Politseiakadeemia
 15.35 Komissar Rex
 16.30 Bianca, 81/224
 17.25 Regina, 192/195
 18.25 Kodus ja vōōrsil
 19.00 Reporter
 20.00 Krimi
 20.30 Teadmata kadunud
 21.25 Mārul Kill Bill—Pruudi kättemaks vol. 1
 23.30 UUS. Sari Metsikudinglid
 00.30 Mootorite maailmas
 00.45 Sōbrad
 01.15 Kriminaalne Venemaa
 02.10 RD: Maailma vanimad inimesed* 02.35 Komissar Rex*
 03.20 Walker—Texase korralvur* 04.05 Rooli vōim*
 04.30 Reporter*

06.25 Teekond Shinzosse. Haldjaistristivanemad. Yu–Gi–Oh! Donaldi vennapojad. Donaldi jaanalind. Donaldi vaba päev
 08.00 Keno Loto. Summ
 08.05 Mu armas paksuke
 09.00 Meeletu armastus*
 09.50 Kirgede torm*
 10.50 Seitsmes taevas*
 11.45 Kodu keset linna*
 12.15 C.S.I. Miami*
 13.05 Vōta vōijāta*
 14.00 Knight Rider
 15.00 Seitsmes taevas
 15.55 Keno Loto. Summ
 16.00 Meeletu armastus
 16.55 Kirgede torm
 18.00 Vaprad ja ilusad
 18.55 Seitsmesed uudised
 19.15 Krimiuudised
 19.25 Kodu keset linna
 20.00 Kaua vōib!
 20.30 C.S.I. New York
 21.30 Pōnevik Gaaspōhja!
 23.25 C.S.I. Kriminallistid
 00.20 Summ
 00.25 Armastuseta Sinu
 01.45 Kaua vōib!
 02.10 STOP!*
 02.35 Telejazz
 05.55 Uudised. Krimiuudised

K 3. okt

06.25 Terevisioon
 08.45 Terevisioon*
 11.00 OP!*
 11.30 MF Lits elu*
 13.10 Dokfilm Philip ja tema seitse naist*
 14.20 Klaaspārimāng
 14.45 Dokf Kuidas tehti mängufilmi, Georg*
 15.15 Mōrvarūhm
 16.05 Mūidimurdjad, 23/49
 16.59 Ōhtune kava
 17.00 Aktuaalne kaamera
 17.05 Saame kokku Tomi juures: Gloria ja tema pere
 18.00 Aktuaalne kaamera
 18.15 Puutepunkt
 18.45 Aktuaalne kaamera (vk)
 19.05 Saame kokku Tomi juures
 19.30 Revidendid
 20.00 Kohtumispaik—ūlikool
 20.50 Head saated iga päev
 21.00 AK. Ilm. Sport
 21.35 Foorum
 22.25 UUS. Dokf Eesti lood: Tallin—Tartu
 22.55 Aktuaalne kaamera
 23.00 Dokkaader. Otto Wichterle, tūlikas geenius
 23.50 Paar* 00.45 Riigikoguin-fotund 01.45 Dokfilm Iraan—lisaarailjārgmine sōda?
 02.30 Revidendid*
 02.58 Homne kava. ETV 24

06.20 Kass Oggy ja kurjad prussakad. Delfiin Flipper. Lapsehoidja Egiptusest. Karlsson katusest
 08.00 Reporter*
 09.00 Regina*
 10.00 McLeodi tūtrede*
 10.55 Kodus ja vōōrsil*
 11.25 Krimi*
 11.55 Kelgukoerad*
 12.50 Teadmata kadunud*
 13.45 Rooli vōim*
 14.15 Mootorite maailmas*
 14.30 Animafilm Mr Bean
 14.45 Politseiakadeemia
 15.35 Komissar Rex
 16.30 Bianca, 82/224
 17.25 Regina, 193/195
 18.25 Kodus ja vōōrsil
 19.00 Reporter
 20.00 Ellujātmata
 21.00 Sari Inetu Betty
 22.00 Krimisari Jālgijātmata
 22.55 Las Vegas
 23.50 Staaride magus elu—Hollywoodi kōigel lūhemad abielud
 00.50 Sōbrad 01.15 Kriminaalne Venemaa 02.10 RD: Vōsareporter*
 02.35 Komissar Rex* 03.20 Walker—Texase korralvur* 04.05 Krimi* 04.30 Reporter*

06.25 Teekond Shinzosse. Win-xid. Yu–Gi–Oh! Donaldipingviin. Piilupart Donald ja Gorilla. Donald kutsutakse sōjavākke
 08.00 Keno Loto
 08.05 Mu armas paksuke
 09.00 Meeletu armastus*
 09.50 Kirgede torm*
 10.50 Seitsmes taevas*
 11.45 Kodu keset linna*
 12.15 Jericho*
 13.05 3D—dokument: Eriliste inimeste eriline kōla
 14.00 Knight Rider
 15.00 Seitsmes taevas
 15.55 Keno Loto. Summ
 16.00 Meeletu armastus
 16.55 Kirgede torm
 18.00 Vaprad ja ilusad
 18.55 Seitsmesed uudised
 19.15 Krimiuudised
 19.25 Kodu keset linna
 20.00 Jericho
 20.55 Viking Lotto
 21.00 3D—dokument: Eriliste inimeste eriline kōla
 22.00 Pōgenemine
 23.00 Top Gear
 00.00 Sari Minu nimi on Earl
 00.25 Pōnevik Starsky ja Hutch
 01.45 Summ 01.50 Hullumaja
 02.35 Telejazz 05.55 Uudised
 06.15 Krimiuudised

N 4. okt

06.23 Tānane kava
 06.25 Terevisioon
 08.45 Terevisioon*
 11.00 Pehmed ja karvased*
 11.20 Foorum*
 12.10 Riigikogu infotund*
 13.10 Dokfilm Iraan—lisaarailjārgmine sōda*
 13.55 Dokkaader. Otto Wichterle, tūlikas geenius*
 14.45 Dokf Saared
 15.15 Mōrvarūhm
 16.05 Mūidimurdjad, 24/49
 16.59 Ōhtune kava
 17.00 Aktuaalne kaamera
 17.05 Saame kokku Tomi juures: Cedric. Jupstigi! Nummija sōprade seiklused
 18.00 Tartu Ūlikool 375:K uningas Gustavi Gala
 18.45 Aktuaalne kaamera (vk)
 19.00 Tartu Ūlikool 375 (galajātkub)
 20.00 Aktuaalne kaamera
 20.05 Vabariigi kodanikud
 21.00 AK. Ilm. Sport
 21.35 Sari Jane Eyre, 1/4
 22.30 Aktuaalne kaamera
 22.35 Komōōdiasari Tāitsa hullud
 23.05 Kohtumispaik—ūlikool*
 00.00 Ōōfilm. Tragikomōōdia November (Hispaania 2003)
 01.38 Homne kava. ETV 24

06.20 Kass Oggy ja kurjad prussakad. Delfiin Flipper. Lapsehoidja Egiptusest. Karlsson katusest
 08.00 Reporter*
 09.00 Regina*
 10.00 McLeodi tūtrede*
 10.55 Kodus ja vōōrsil*
 11.25 Inetu Betty*
 12.15 Ellujātmata*
 13.10 Kodustuudio*
 13.55 Las Vegas*
 14.45 Politseiakadeemia
 15.35 Komissar Rex
 16.30 Bianca, 83/224
 17.25 Regina, 194/195
 18.25 Kodus ja vōōrsil
 19.00 Reporter
 20.00 Trikimees
 20.30 Talendijāht
 21.30 Komōōdia Kuumpirukas
 23.20 Komōōdia Papa puhkusenādal
 01.15 Sōbrad
 01.40 Kriminaalne Venemaa
 02.35 Walker—Texase korralvur*
 03.20 Hooaeg*
 04.00 Kōōgistkōōki*
 04.25 Reporter*

06.25 Teekond Shinzosse. Win-xid. Yu–Gi–Oh! Donaldipingviin. Piilupart Donald ja Gorilla. Donald kutsutakse sōjavākke
 08.00 Keno Loto
 08.05 Mu armas paksuke
 09.00 Meeletu armastus*
 09.50 Kirgede torm*
 10.50 Seitsmes taevas*
 11.45 Kodu keset linna*
 12.15 Jericho*
 13.05 3D—dokument: Eriliste inimeste eriline kōla
 14.00 Knight Rider
 15.00 Seitsmes taevas
 15.55 Keno Loto. Summ
 16.00 Meeletu armastus
 16.55 Kirgede torm
 18.00 Vaprad ja ilusad
 18.55 Seitsmesed uudised
 19.15 Krimiuudised
 19.25 Kodu keset linna
 20.00 Raport
 20.30 Mantlipārija
 21.30 Bingo loto
 22.10 Eestinioid*
 22.40 Kutsuge Cobra 11
 23.40 Dr House
 00.35 Julgeolekuohud
 01.30 Mōrvarūhm
 02.15 Raport*
 02.40 Telejazz
 05.55 Uudised
 06.15 Krimiuudised

R 5. okt

06.23 Tānane kava
 06.25 Terevisioon
 08.45 Terevisioon*
 11.00 Dokfilm Pāevitussōltlased
 11.40 Muusikaelu*
 12.10 Muusikadok Gidon Kremer: tagasi Bachijuurde
 13.10 Draama Kuninganna ōde
 14.45 Ajalik ja ajatu
 15.15 Mōrvarūhm
 16.05 Mūidimurdjad, 25/49
 16.59 Ōhtune kava
 17.00 Aktuaalne kaamera
 17.05 Saame kokku Tomi juures: Cedric. Jupstigi! Nummija sōprade seiklused
 18.00 Tartu Ūlikool 375:K uningas Gustavi Gala
 18.45 Aktuaalne kaamera (vk)
 19.00 Tartu Ūlikool 375 (galajātkub)
 20.00 Aktuaalne kaamera
 20.05 Vabariigi kodanikud
 21.00 AK. Ilm. Sport
 21.35 Sari Jane Eyre, 1/4
 22.30 Aktuaalne kaamera
 22.35 Komōōdiasari Tāitsa hullud
 23.05 Kohtumispaik—ūlikool*
 00.00 Ōōfilm. Tragikomōōdia November (Hispaania 2003)
 01.38 Homne kava. ETV 24

06.20 Kass Oggy ja kurjad prussakad. Delfiin Flipper. Lapsehoidja Egiptusest. Karlsson katusest
 08.00 Reporter*
 09.00 Regina*
 10.00 McLeodi tūtrede*
 10.55 Kodus ja vōōrsil*
 11.25 Trikimees*
 11.55 Talendijāht*
 12.55 Jālgijātmata*
 13.50 Everwood*
 14.45 Politseiakadeemia
 15.35 Komissar Rex
 16.30 Bianca, 84/224
 17.25 Regina, 195/195
 18.25 Kodus ja vōōrsil
 19.00 Reporter
 20.30 Eesti vs Jōekalda
 21.35 Kelgukoerad
 22.35 Māulikomōōdia Kūmmējardi (USA 2003)
 00.30 Krimikomōōdia Sulitembud (USA 1998)
 02.05 Kriminaalne Venemaa
 03.00 Komissar Rex*
 03.45 Reporter*
 04.35 Walker—Texase korralvur

06.25 Teekond Shinzosse. Win-xid. Yu–Gi–Oh! Donaldipingviin. Piilupart Donald ja Gorilla. Donald kutsutakse sōjavākke
 08.00 Keno Loto
 08.05 Mu armas paksuke
 09.00 Meeletu armastus*
 09.50 Kirgede torm*
 10.50 Seitsmes taevas*
 11.45 Kodu keset linna*
 12.15 Kutsuge Cobra 11*
 13.05 Mantlipārija*
 14.00 Knight Rider
 15.00 Seitsmes taevas
 15.55 Keno Loto. Summ
 16.00 Meeletu armastus
 16.55 Kirgede torm
 18.00 Vaprad ja ilusad
 18.55 Seitsmesed uudised
 19.15 Krimiuudised
 19.25 Kodu keset linna
 20.00 Vōta vōijāta
 21.00 Grey anatoomia
 22.00 Draama 28 pāeva (USA 2000)
 00.05 Pōnevik K nagu kättemaks (USA 2001)
 01.55 Draama Pollock (USA 2000)
 03.55 Pōnevik Starsky ja Hutch (USA 1975)
 05.10 Medikopter 117
 06.00 3D—dokument: Sada orgasmipāevas
 06.50 Uudised
 07.10 Krimiuudised

L 6. okt

08.44 Tānane kava
 08.45 Siim ja Semu. Tracey McBean
 09.05 Ohu piiril
 09.30 Ōnne 13, 353
 10.00 Maahommik
 10.40 Laulge kaasa!
 11.10 Tartu Ūlikool 375*
 13.15 Sari Jane Eyre, 1/4*
 14.10 Tāitsa hullud*
 14.40 Virmanesuvi, 2 (ETV 1987)
 15.25 Svingiduetid
 16.25 Saaremaaralli
 16.59 Ōhtune kava
 17.00 AegRuum. Pāike
 18.00 Aktuaalne kaamera. Sport
 18.15 Doksari 112*
 18.45 Aktuaalne kaamera (vk)
 19.00 Doksari Alusmetsa varjus, 5/5: Sperūhiskonnad
 19.50 Loomavembud
 20.00 Kessōidab Pekingisse?
 20.30 Laulge kaasa!
 21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm
 21.20 Sport. Sport
 21.35 Pōnevussari 24, 2/24: kl 14–15
 22.25 Menufilm. Tragikomōōdia Kuidas tappa naabri koera
 00.00 Ōōfilm. Ōhtu James Bluntiga (2005)
 00.49 Homne kava. ETV 24

06.00 Sheena
 06.45 Mootorite maailmas
 07.00 Reporter*
 07.50 Tommy ja Jerry pōngerjad
 08.20 Komōōdia Olseni kaksikud—Meie suud on lukus
 10.00 Ameerika supermodell 6*
 11.00 Kodustuudio
 11.45 Hooaeg
 12.30 Kōōgistkōōki
 13.00 Subboteja
 14.00 Nurjatud koerad
 14.25 Politseiakadeemia 4
 16.00 Ole terve!
 16.30 Rooli vōim
 17.00 Noortesari O.C.
 18.00 McLeodi tūtrede
 19.00 Reporter+
 19.35 Jumal tānatud, et sa siin oled
 20.25 UUS! Sōberkoer
 20.55 Ūks pāev Gerli Padariga
 21.25 Komōōdia Nuhtlus nimega Dennis 2
 22.50 Komōōdia Suurinna vāimees
 00.45 Pōnevusdraama Boogie ōod
 03.15 Erootikafilm Kuumad kurvid. NBI Film ei sobi vaatamiseks alaealistele.
 04.35 Pōnevik Kirglikud kuriteod
 06.00 Reporter+*

07.20 Muumia. Āmblikmees. Teismelised ninjakilpkonnad
 08.45 Vormel–1 MM 2007: Hiina GP
 11.00 Ruudulipp
 11.35 Seiklusfilm Tom ja Huck
 13.20 Haara mikker*
 14.20 STOP!
 14.50 Pōnevik Piksesūda
 17.10 Perefilm Herbie sōidab jālle
 18.55 Seitsmesed uudised
 19.15 Sport
 19.25 Kes tahab saada miljonāriks?
 20.30 Monk
 21.30 UUS! Komōōdiasari Kontor
 22.00 Pōnevik 007 ja dr. No
 00.15 Sari Diagnoos
 01.10 Totaalne muutumine
 01.55 3D—dokument: Eriliste inimeste eriline kōla*
 02.45 Telejazz
 05.55 Uudised
 06.15 Sport

P 7. okt

08.14 Tānane kava
 08.15 Siim ja Semu. Tracey McBean. Muumioru lood*
 09.00 Kessōidab Pekingisse*
 09.30 Ōnne 13, 354
 10.00 Tāhelaev: Eve Kivi
 11.10 Lastefilm Tuulpajuokstes (Kanada–Inglismaa 2006)
 12.50 Animafilm Kunksmoor ja kapten Trumm
 13.10 AegRuum*
 14.10 Ajalik ja ajatu
 14.40 Prillitoos
 15.25 Puutepunkt
 15.55 Ratsutamise MK–etapp Tallinnas
 17.59 Ōhtune kava
 18.00 Aktuaalne kaamera. Sport
 18.15 Eesti aja lood: Vabastamine
 18.45 Aktuaalne kaamera (vk)
 19.00 UUS! Kaks takti ette
 20.00 UUS! Draamasari Must-habe, 1/2 (Inglismaa 2006)
 20.50 Eesti Sanitar
 21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm
 21.15 Aegluubis
 21.35 Sport. Sport
 21.50 Sumud ārkavad
 00.00 Kontsert. Ōhtu James Bluntiga (2005)
 00.49 Homne kava. ETV 24

06.25 Sheena
 07.10 Nurjatud koerad
 07.35 Kass Oggy ja kurjad prussakad. Gnufid. Tommy ja Jerry pōngerjad
 08.45 Onu Raivo jutupliats
 09.00 Joonissari Oravapoiss
 09.30 Sari Alf
 10.00 Teadmata kadunud*
 10.55 Talendijāht*
 11.50 Eesti vs Jōekalda*
 12.50 Romantiline komōōdia Kate ja Leopold
 15.05 Ūks pāev Gerli Padariga*
 15.35 Trikimees*
 16.05 Inetu Betty*
 17.00 Noortesari O.C.
 18.00 McLeodi tūtrede
 19.00 Reporter+
 19.35 Maamees otsib naist
 20.30 UUS! Tantsud tähtedega
 22.30 Arapanija
 23.00 Ulmemārul Tāhesōdalased
 01.20 Las Vegas
 02.05 Jālgijātmata
 02.50 Ellujātmata*
 03.35 Reporter+*

07.20 Muumia. Āmblikmees. Teismelised ninjakilpkonnad
 08.45 Vormel–1 MM 2007: Hiina GP
 11.00 Ruudulipp
 11.35 Seiklusfilm Tom ja Huck
 13.20 Haara mikker*
 14.20 STOP!
 14.50 Pōnevik Piksesūda
 17.10 Perefilm Herbie sōidab jālle
 18.55 Seitsmesed uudised
 19.15 Sport
 19.25 Kes tahab saada miljonāriks?
 20.30 Monk
 21.30 UUS! Komōōdiasari Kontor
 22.00 Pōnevik 007 ja dr. No
 00.15 Sari Diagnoos
 01.10 Totaalne muutumine
 01.55 3D—dokument: Eriliste inimeste eriline kōla*
 02.45 Telejazz
 05.55 Uudised
 06.15 Sport

JÄRJEJUTT

Noppeid Priidik Sarapiku päevikust

32.

Avaldatakse Priidiku tütre Salme Mägi loal

3. jaanuar 1920

/—/ Uue aasta lehti ma veel saanud ei ole. Postiolud on siin vaevased. Posti toodakse küll Haapsalust kolm korda nädalas Martna vallamajas, kuid iga postiõhtu ei jõua ma vallamajas käia, pealegi ei käi post kindlate päevade järel, sellepärast läheb mul palju lehtesi kaduma. Mõni, kes vallamajas juhtub käima, toob lehed külasse, kuid siin neid mina enam kätte ei saa. Lehetellijaid on külas vähe ja kui siis mõni lehe kätte saab, siis selle kätte ta jääb. Pealegi on Peetri poodis veel mitu lehte pakkimise paberiks ära käristud. Detsembrikuul läks mul kuus numbrit Vaba Maa ja viimane Talu number kaduma. Oleks lehetellijaid rohkem olevat, võiks kordamööda vallamajas järel käia, kuid lehetellijaid on Rannamõisa külas hirmus vähe. Mineval aastal käis ainult kolm eksemplari, kuna tulevaks aastaks ainult minul üks leht tellitud on. Hirmus pime rahvas. Lehetellimise peale keegi ei raatsi raha kulutada.

19. jaanuar 1920

Täna õhtupoolikul viisin koolipuud ära. Nägin ka meie uut kooliõpetajat, kes sügisel Rannamõisa kooli peale valiti. On naisemees ja umbes 35 aastat vana. Olla üsna vaene mees. Ta ise rääkis, et tal rohkem raha kaasas seie asudes polla olnudki kui ½ marka. Nüüd olla ta külast toiduaineid kõik võlgu viinud. On pealtnäha korratu mees. (Rannamõisa koolikroonika andmeil oli 1919–1921 koolimeistriks Rudolf Uustalu, kutsesega õpetaja, kes avaldanud aga vaimuhaiguse tunnuseid, mis on välistanud lastevanemate nõudmisel ametist. Tollane õpilane Anton Toomsalu meenutas, et koolmeister käinud õhtuti talude akendest sisse piilumas. —/—)

19. jaanuar 1920

Käisin täna linnas oma palgaraha järel ennejõuluse õppuse aja eest. Sain 119½ marka. Viisin 16 vihku õlgi. Isa käskis mind selle raha eest soola tuua. Õlgede eest sain 2 marka 50 penni vihust või leisikast. Soola tõin 2 puuda. Puudast maksin 16½ marka. Poodides maksab sool 25 marka, aga ma tõin maakonna valitsusest. /—/

22. jaanuar 1920

Täna oli Ehmja mõisas jälle oksjon. Ma käisin seal. Jaan käis ka, ta tuli üleleila õhtu kodu. Mina ei ostnud seal midagi. Lepiku Kustas ja Peetri Kustas ostsid suured kinnised kahehobuse saanid. Ma tõin Lepiku Kustase ree kodu, Kustas ise tuli uue saaniga.

23. jaanuar 1920

Täna käisime neljakesi Haapsalu laadal. Homikul läksime kolmekesi — Jaan, mina ja Liine, teise hobusega viis isa koorma puid. Muud kaupma mul laadale polnud viia, kui paarkümme naela särki, nende eest sain 3½ marka naelast... Laadal oli võõraid kaupmehi palju ilmunud, küll puunõusid, sugasi, villakraasise, mitmesugusi pudukaupmehi, raamatukaupmehi. Ma tõin ka mõned raamatud: Jakob Mändmetsa „Maa jõud“, A. Grensteini „Looduse nõud ja jõud“ ja Jaan Jungi „Mõnda isamaa vanust aegust“.

31. jaanuar 1920

Käisin täna Jaani ära viimas. Ta sõidab jälle Isborskisse oma teenistusse.

Järgneb

Lääne Elu

Ilmub teisipäeval, neljapäeval ja laupäeval

Toimetuse aadress:

Posti 30, 90504 Haapsalu.
Toimetuse 473 7222, kuulutused ja reklaam 473 7111,
faks 473 7040, e-post info@le.ee Kodulehekülge: www.le.ee

Peatoimetaja

Urmas Lauri
Toimetaja Lehte Ilves, Kaie Ilves, Tarmo Õuemaa

Reklaamitoimetaja

Remo Sirila; tel 505 2175

Küljendaja

Lauri Oja

Korrektoer

Heli Tammik

Fotograaf

Arvo Tarmula

Kuulutuste vastuvõtjad

Kaja Klettenberg, Helen Viispart

Raamatupidaja

Vilma Hõövel

Väljaandja OÜ Lääne Elu: Posti 30, 90504 Haapsalu. Tel 473 7222.

Vastutav väljaandja Katrin Pämpuu

Trükitud Printallis

Toimetusel on õigus kirju ja kaastõid toimetada ja selguse huvides lühendada ning vaiikuliselt honoreerida. Kaastõid ei tagastata ega retsenseerita. Kaebuste korral ajalehesisu kohta võib pöörduda Pressinõukogusse pn@eall.ee või tel 646 3363.

PU JA PA

KUULUTUSED

 Igavikku lahkunud inimesed
Haapsalust

EMMA LEBEDEVA
17.08.1931–31.07.2007

PEETER SALOMAA
12.01.1947–5.08.2007

HELLE VALLISTU
1.03.1957–6.08.2007

ALBERT RANDPERE
20.08.1932–8.08.2007

LIJA-ROSALIE KOLK
12.11.1931–12.08.2007

PRIIDIK KUUSEPUU
22.06.1938–11.08.2007

ANNIKA BRANDT
19.11.1976–11.08.2007

SAIMA PULST
25.07.1934–20.08.2007

PETER ENGMAN
29.03.1942–22.08.2007

MARIA NURK
26.08.1915–22.08.2007

ALLA TAMM
9.07.1959–25.08.2007

HANS KÜTT
24.10.1922–28.08.2007

TAMARA ÕLEKÖRS
2.07.1937–25.08.2007

NIKOLAY STEPURENKO
19.05.1940–31.08.2007
Hanila vallast

SOFIA GILDEMANN
2.09.1911–5.08.2007

Kullamaa vallast
KARL PÄRN
23.11.1994–16.08.2007
Lihula vallast

ARMO PEEDULI
1.04.1979–27.07.2007

VIKTOR LEHT
8.11.1919–7.08.2007

TÕNU KADAKAS
4.09.1941–21.08.2007

IRENE TORDIK
9.01.1960–27.08.2007
Martna vallast

JOHANNES MARLEI
5.04.1925–2.08.2007

ENDEL SIPELGAS
15.11.1932–17.08.2007
Oru vallast

VOLDEMAR PETERSON
5.10.1924–18.08.2007

TARMO UUSMAA
5.12.1959–22.08.2007
Ridala vallast

VELLO SAAL
31.07.1943–8.08.2007

KSENJA LIIVLAID
2.02.1922–22.08.2007
Risti vallast

HEINO TROPP
17.07.1943–13.08.2007

LISETTE EESMAA
10.02.1923–13.08.2007
Taebla vallast

ARVED PRISKE
8.04.1923–5.08.2007.

Mälestame neid.

Südamlik kaastunne
Innale kalli õe
STELLA HIEMAA
kaotuse puhul.

Embi, Leelo, Riina ja Ruth

Südamlik kaastunne
Üllele ja Sirjele peredega
kalli isa ja vanaisa ning
Saimale venna
SULEV JABLOKI
kaotuse puhul.

Asta

Ei ole sõnu,
mis poja tagasi tooksid.
Ei ole sõnu,
et võtta kaotusvalu.
Igaskas kaotuses peitub
ainult killuke lohutust,
mõttest, et sõbrad on Sinuga.

Südamlik kaastunne Zigmund
Kartanasile perega poeg
KARLO
ootamatu kaotuse puhul.

Reet, Tõnu, Petro, Ants, Jaak,
Salme, Mare ja Reet

Suur oli sõprade pere,
kes sinu sõprust vajasis.
Ilus hetk oli nii tüürrike...

Hüvasti, kallis sõber
KARLO KARTANAS.

Asso, Reigo ja Madis

Avaldame sügavat
kaastunnet Nansile perega
KARLO KARTANASI
surma puhul.

Lihula lasteaed

Mälestame
TIIT NOORMÄNDI.
Avaldame kaastunnet
omastele.

Väino ja Andres peredega

Kallid kodurajad jätsid,
läksid ära puhkama.
Hinge leinaga meil täitsid,
mälestusi kuhjaga...
Südamlik kaastunne lesele,
lastele, isale ja õele
TIIT NOORMÄNDI
kaotuse puhul.

Ema ja isa

Mälestame varalahkunud
töökaaslast
TIIT NOORMÄNDI.
Avaldame kaastunnet
omastele.

Mehtrans

Mälestame töökaaslast
TIIT NOORMÄNDI.

Puravik ja väike Tiit

Avaldame kaastunnet
Õnele, Kairile, Kerlile,
Ellenile ja Edvinile
TIIT NOORMÄNNI
traagilise surma puhul.

Valve ja Vaike peredega

Avaldame kaastunnet
omastele kalli
TIIT NOORMÄNNI
traagilise kaotuse puhul.

Mati, Arvo, Marje, Tõnu ja
Urmas peredega

Mälestan
head ja abivalmis
TIIT NOORMÄNDI.
Südamlik kaastunne
omastele.

Jaan

Avaldame kaastunnet
Raido ja Birgit Pärnale kalli
isa
kaotuse puhul.

Tõnis, Egert, Margus ja
Randel

See sügispäev äkki
tõi troostitu nukruse rinda.
Meil raske on mõista veel
kaotuse koledat hinda.

Südamlik kaastunne
Raido Pärnale kalli
isa
surma puhul.

Lihula gümnaasiumi
65. lend ja klassijuhataja

Avaldame sügavat kaastunnet
Õiele ja Annele lastega
poja, abikaasa ja isa
ANTS PÄRNA
kaotuse puhul.

Kersti, Kalle ja Tõnis

Ainult aega usu,
kuigi tema on see,
mis iialgi lootusi
lisaks ei soeta...
Kord ta kuivatab
siiski su silmavee,
mälestusi su rajale poetab.
V. Osila

Südamlik kaastunne
Õiele perega kalli poja
ANTS PÄRNA
surma puhul.

Maie, Milvi, Lea ja Helen

Sügav kaastunne
Õiele, Annele lastega ja
Piretile perega kalli
ANTS PÄRNA
kaotuse puhul.

Saima, Veljo ja Kirsti

Jäi väheks helmeid elukees,
vaid mälestustes elad veel.
Meie südamlik kaastunne
Õiele ja Arsenile kalli poja
ANTS PÄRNA
surma puhul.

Helju, Salme, Aliide ja Hermi

Südamlik kaastunne
Õiele ja Artemile kalli
ANTS PÄRNA
lahkumise puhul.

Hanila Muuseumi Selts

Südamlik kaastunne
pererkond Pärnale
kalli pereisa
ANTSU
kaotuse puhul.

Mihkel ja Anu perega

Südamlik kaastunne
Raidole kalli isa
ANTS PÄRNA
kaotuse puhul.

Klassikaaslased
Virtsu kooli päevilt

Miks kaitseingel
kokku pani tiivad
ja igavikku laskis minna sul...
Meie siiras kaastunne
Tuuli ja Katrini peredele kalli
MARTIN LIPU
kaotuse puhul.
AS Maag Lihatoostus

Noorelt kustus see elu,
noorelt vaikis see valu,
noorelt lahkusid igavikku,
jättes südamesse valu.
Südamlik kaastunne Tuuli ja
Katrini peredele kalli
MARTIN LIPU
kaotuse puhul
Müügiosakond

Miks kaitseingel
kokku pani tiivad
ja igavikku laskis minna sul...
Avaldame kaastunnet
Renna Raavale kalli
MARTINI
kaotuse puhul.
Liia, Varje, Anne, Sirje,
Nino ja August

Täname südamest kõiki
sugulasi ja tuttavaid, Toomas
Vallimäed ja Tiiu Tulvikut,
kes olid meile toeks ja abiks,
kui saatsime viimsele teele
meie armsa
VÕIDO PASSI.
Leinavad omaksed

MÜÜK

- **Auto- ja majavõtmete valmistamine, lukkude paigaldus ja müük. Autoraadid ja kõlarid. Autoalarmid.** LVL OÜ, Posti 39 (veetorni kelder), tel 473 3247 ja 507 7979.
- Nigula saeveski müüb ehitusliku saematerjali (eri ristlõiked) ja järkamata küttepinde. Tel 502 0531, 472 9121.
- Müüa kuivad pakitud kütteklotid 40liitrisel võrkkotis, 25 kr. Kohalevedu tasuta. Tel 523 8503.
- Müüa täispuidust voodid (2000 x 1600, lakitud, madratsiga), 2699 kr. Tasuta vedu üle Eesti. Kvaliteet tagatud. Tel 56793301.
- Põranda-, voodri- ja ehituslaud. Vedu tasuta. Tel 506 4651.
- Müüa kaminasüdamikud, suitsuahjud, ahjud ja saunakerised soodsalt. Tel 505 4355.

Pakitud KÕDUSÕNNIK 40l kott.
 Kuivad **KÜTTEPUUD** võrkkotis. Kilepakendis **TURBABRIKETT** (11kg).
 Vedu Läänemaal. Kviitung. www.tg.credo.ee
 Tel 523 8852. Tammaru Farm

ÕHKSOOJENDUSPUMBAD-KONDITSIONEERID
 Müük, paigaldus ja hooldus. Kontakt ja tellimine:
Visetec Estonia OÜ, Lihula mnt 3-301, 90507 Haapsalu.
 Tel 473 4112, 5556 6971, info@visetec.ee, www.visetec.ee

- Risti ja Linnamäe tanklas 26. sept kuni 2. okt **Krooningu** deebetkaardiga 95 13.00 ja D 13.35. Tel 666 0490, 510 6506.
- Müüa pakitud Sangla turbabriketti alusel. Kohalevedu tasuta. Tel 523 8503.
- Müüa saetud-lõhutud küttepuid, pikkus vastavalt soovile, h alates 450 kr/m³. Tel 5647 7650.
- Pakitud turbabrikett ja puidubrikett koos veoga Läänemaal. Tel 507 8754.
- Müüa pakitud **puidubriketti**. Veovõimalus. Tel 507 8596.

FUJITSU ÕHUSOOJUSPUMBAD
 0,9 - 4,3 kW — 18 000 kr,
 0,9 - 6,7 — 20 000 kr,
 0,9 - 9,1 kW — 24 000 kr.
 Hind koos paigaldusega.
 Teco KM OÜ, Jalaka 1a, Haapsalu. Tel 56678902, 4756900.

- Soodsalt müüa terasradiaatoreid. Tel 5551 5085.
- Müüa traktoreid Belarus (toodud Soomes), Ford (70 hj, 1990. a, esilaaduriga) ja John Deere (80 hj, 1989. a, esilaaduriga) ning veoautosid Skandinaavia ja Euroopast. Tel 506 4341, 505 6121 ja 5349 9050.
- Müüa männikooremulti: 80 l — 95 kr, 10 m³ — 7000 kr; pakitud kasvatuvast: 300 l — 125 kr, 10 paki — 1000 kr; kodusõnnik 50 l — 50-75 kr kott, metsamärga küttepuid: 2 m³ — 800 kr, 10 m³ — 3750 kr. Vedu kokkuleppel. www.suvelilled.ee. OÜ Lilleparun. www.suvelilled.ee Tel 513 1511. Elar
- Müüa lõhutud ja saetud küttepuid (haab alates 420 kr/m³, segapuu alates 440 kr/m³, must lepp alates 450 kr/m³). Tel 5648 6058.
- Olevi Puukool OÜ müüb Ristil puukoolis suures valikus murellistikuid jt viljapuude ja marjapõõsaste istikuid. Haapsalu turu 1. kioskis kvaliteetne toidukartul. Tel 529 4998.
- Müüa akordion „Horch“ (120 bassi, 14 registrit). Tel 472 9349 õhtuti.
- Müüa 500 kilo head kasrtulit (läti kollane), h 5 kr/kilo. Tel 5554 0164.
- Müüa väga heas korras pehme mööbel (3+2) ja elutoaseksioon (pöök). Tel 5648 0397, õhtuti 475 5451.
- Müüa toidukartulit, ka suuremas koguses. Tel 5620 3810
- Müüa diivanikomplekt (3+1, nahk), 1000 kr, ja 2 lamellrehvi velgedel (13/165), 500 kr. Tel 5399 8671..

- Põranda, välis, sise ja sauna profiillaud alates 75 kr/m². Tel 5647 5575.

OST

- Ostame kasutatud ja mitte töökorras ratastraktoreid (vedu meilt, tasume kohe). Samas osutame traktorite ja muude masinate veoteenust. Tel 502 1476.
- Ostan soodsalt värnitsat või oksooli. Tel 529 4478.
- Ostame vanarauda, lammutamiseks Vene jt välismaiseid sõidureid ja veoautosid. Võivad olla utiliteet. Tulen järele. Tel 5373 5605.
- Ostan kupatutud ja soolatud seeni (riisikad). Teave tel 5373 5221.
- Ostan nahka (pargitud, värvitud). Helistada tel 5663 6711.

AUTOD

- Müüa VW Golf II 1,6 (1989. a, 250 000 km, tumesinine), h 11 500 kr. Tel 5555 2788.
- Müüa Citroën Xsara Picasso 1,6 (2000. a, roolivõim, kesklukk, signalistisioon, ABS, turvapadjad), h 78 000 kr. Tel 5599 7813.
- Müüa Volvo V 40 2,0 (103 kW, 1997. a, roolivõimendi, kesklukustus, ABS pidurid, 4 x turvapadi, lisapidurituli, stabiilsuskontroll, pidurdusjookontroll, veojõukontroll, külglisemise vastane seade, puitdekoor, nahksisu, Sony stereo (CD, MP3), udutuled). Hind 70000 kr. Tel 505 2175.

KINNISVARA

KINNISVARA
 Tallinna mnt 1, tel 473 3888; Karja 27A, tel 473 4000, www.kiva.ee
Kinnisvarateenused aastast 1992
OST-MÜÜK
 Tallinna mnt 1, tel 473 3888, 505 8925.
HINDAMINE
 Karja 27A, tel 473 4000, 522 1346.

apslund
 kinnisvarabüroo
KINNISVARA OST-MÜÜK.
Kokkuleppel kohene kinnisvara väljaost.
Haapsalu, Posti 18, tel 518 2706, 502 0308, 473 1434.
 Avatud E-R kl 10-17.30, L kl 11-14.
 www.apslund.ee

Aarete
KINNISVARA
 Posti 21, Haapsalu, www.aarete.ee, tel 473 4376.
Professionaalseim ja suurima valikuga kinnisvarafirma Läänemaal ja Hiiumaal — abiks kõiges kinnisvaraga seonduvas.
 Silvi Merilo — atesteeritud hindaja, atesteeritud maakler — tel 522 9958,
 Hille Kanter — atesteeritud maakler — tel 515 2537,
 Katrin Annus — atesteeritud maakler — tel 503 5934,
 Marianne Matisen — hindaja assistent, maakler — tel 520 3408,
 Elve Plaas — maakler — tel 551 4724.

Nurme 2 (Postimajas) E-R 9-17
KUKUKV
KINNISVARA
KINNISVARA OST-MÜÜK
 Tel 504 2164; 5394 0403; 473 7009
 www.kukukv.ee

Parimad kinnisvaralahendused Arco Vara abiga!
 • kinnisvara ost-müük
 • hindamine
 • konsultatsioon
 Posti 1, Haapsalu tel 47 37 451 haapsalu@arcovara.ee www.arcovara.ee

• **Ennustuse Kinnisvara** võtab omanikult lepinguga müüki **kinnisvara**. Tel **5348 2672**. Hea hind ja kiire müük. **www.ennustus.ee** Tel 5553 2300, 5553 2301.

• Müüa 2toaline korter Sinalepas; 2-, 3- ja 4toal krt Nigulas ning elamukrundid Ridala vallas. Tel 5803 8383. Vt www.laaria.ee

• Soovin osta põllumaad Läänemaal. Tel 518 2706.

• Omanik müüb 3toal krt Haapsalus (76,1 m², II korrus). Tel 5344 0883 või 529 5470.

• Lihulas müüa 1toal krt (3/2, 38 m², heas korras), h 120 000 kr. Tel 5648 1555.

• Üürile anda 2toal ahiküttega krt Haapsalus. Tel 473 2194, 520 3855.

• Omanik müüb 3toal krt Ristil (71 m², II korrus, rõdud, panipaigad, kuur, alamaa). Järeilmaksuvõimalus. Tel 552 7675, 476 1181.

• Müüa kinnistu Orul v Linnamäel. 3 osa: 6,2 ha (rehielamuga), 2,1 ja 1,6 ha. Kunagise karjamõisa osad. Tel 552 7675, 476 1181.

• Annan üürile 3toal krt Haapsalus. Tel 5564 5929..

• Müüa 3toal krt Uuemõisas. Tel 5911 2024.

• Müüa heas korras 3toal krt Taeblas (66,5 m², I korrus). Hind 520 000 kr. Tel 525 6696

• Omanik müüb normaalses seisukorras 2toalise korteri Haapsalus. Tel 5301 2980.

• Müüa 2toal korteriomand Haapsalus (5/3, 47,9 m², äsja renoveeritud). Tel 5822 8752.

• Väga soodsalt rendile anda angaar-hall Lao 1 Haapsalus (raudteejaama lähedal). Tel 5647 5575.

• Pikaks ajaks üürile anda 1toal mug krt Haapsalus. Tel 5373 3860.

• Üürile anda 1toal krt (sisustusega) Uuemõisas Ehitajate teel. Tel 509 6190.

• Müüa garaaz Haapsalus Haava põik 1. Tel 527 9295.

• Müüa heas korras 2toal korter (40 m², 3/4, uued aknad, vannituba remonditud) Kuuse tänaval. Hind 525 000 kr. Tel 5810 4222.

• 2toal krt Haapsalus (58 m², rõdu, III korrus) vahetada 3-4toal vastu Haapsalus. Tel 525 6654.

TEENUS

HAUAKIVID
 Haapsalus Lihula mnt 18 E-R 10-14.
 Tel 475 5573, 517 7292.
 Haapsalu metsakalmistul E-R 9-16, tel 475 5191.
 Lihulas Tallinna mnt 69 (kpl Kõhurõõm), tel 5822 5064.

• **Matusebüroost**, Kooli 4, E-R 9-15, matuseteenused: auto, puusärgid, ristid, pärjad, kimbud, hauakivid ja -plaadid. Tel 473 7210, 514 6239; L ja P tel 479 6162.

Lamekatuste paigaldamine ja renoveerimine (garaazid jms). Müüme lamekatuste kattematerjali. Tel 520 9719.

• **Kaev- ja laadurtööd rataskopplaaduriga.**
 • **Kalluri teenus.**
 Tel 501 5079, 518 0091, info@rimitax.ee www.rimitax.ee

• Garaazikatuste remont. Tel 521 5610.

• Reoveemahutite ja septikute valmistamine klaasplastist. Kaev- ja planeerimistööd kopp-laaduriga. Teave tel 551 0428.

• Üldehitusega tegelev firma võtab töösse uusi objekte: palkmajad, puitkarkass- ja kivimajad. Teave tel 520 0837.

• saepood.ee väiketehnika remonditööd (saed, trimmerid, võsalõikajad — ost, müük, remont, varuosad) Haapsalus Lihula mnt 8 on avatud E-R 10-17 ja L 10-15. Sõbralikud remondimehed teevad kiiret tööd kokkulepitud hindadega! www.saepood.ee. Tel 473 3299, 513 1511. Elar

• Saemehed pakuvad raieteenust. Oma sõiduk ja varustus. Kuulutus ei aegu. Tel 5742 6137.

Teeme puurkaevusid. Tel 5333 1175.

Piltide ja maalide raamimine. Tel 5811 4643.

Pivarootsi Öppe- ja Puhkekeskus Hanila vallas pakub **ruume** (ürituste ja seminaride korraldamiseks), **majutust, toitlustust** (peolaud). Sauna kasutamise võimalus. Reave tel 507 8021, pivarootsi@lastekaitse.ee

Kaevetööd kopp-laaduriga ja **veoteenus** (kallur jt veokid). Tel 5057166.

• Plekk-katuste paigaldamine eraisikutele. Hind soodne. Tel 5623 2357.

KOOLITUS

• OÜ Klimbergi autokoolis B-kat mootorsõiduki juhi kursused eesti ja vene keeles. Teave ja registreerimine tel 502 4562.

TÖÖPAKKUMINE

• Victor Wolf Ltd pakub tööd Šoti-maale vabrikuisse (vanus 18-60 a, töö kestus 3 kuni 12 kuud). Estonia pst 5, Tallinn, tel 665 4121, 5817 4154. J.T. Agentuuri esindaja

• Firma pakub töömahu suurenemise tõttu tööd autoremondilukseppadele. Töökohta Taeblas. Teave tel 502 1476, 505 6121.

• AS Allando Trailways võtab tööle E-kat lubadega autojuhte nii rahvusvahelisele kui ka eestisestest vedude teostamiseks. Palk kuni 35 000 kr (neto). Tel +372 669 1109, liisa@allando.ee või merly@allando.ee

• Morreks Ärigrupp pakub tööd juurdelõikajale (päevane töö). Tel 5341 1416.

• **Karli Foto** võtab tööle müüja-teenindaja. CV tuua Karja 15, Haapsalu.

• Võetakse tööle mööblipaigaldajaid. Vajalik oma sõiduauto. Tel 528 2685.

• Töö Soomes plekkseppale. Tel 5566 0036.

• KÜ vajab trepikodade koristajat. Koristus iga 10 päeva järel kokku 3 päeva kuus. Sobib lisateenistuseks põhitöö kõrval. Palk 1500 kr. Tel 5558 8304.

Haapsalu Hotell võtab tööle karaokeläbiviija ja klienditeenindaja.
 Väljaõpe kohapeal, töö on huvitav ja mitmekesine, tasu konkurentsivõimeline.
 CV ja soovivaldus saata Posti 43, Haapsalu või e-postile sales@haapsaluhotel.ee
 Teave tel 504 8453.

MAAG LIHATÖÖSTUS
 Lihatotustus pakub tööd **KORISTAJALE.**
 • Olemas oma bussiliin Haapsalu - lihatööstus - Haapsalu.
 • Ettevõtte **kompenseerib** isikliku sõidukiga tööl käimise kulud.
 Töö toimub kolmes vahetuses. Teave tel 472 5080 ja 5663 3436 või tulla kohapeale Kirimäe, Taebila vald.

Narma LV AS vaibavabrik võtab Uuemõisa tsehhi tööle **materjali ettevalmistaja-valmistoodangu pakkija.** Töö sobib kohuseundlikule meesterahvale. Palk tööpanuse vääriline. Teave tel 473 3097 või 509 6181.

Vajatakse **LIHALÕIKAJAT** (väljaõpe kohapeal). Töötasu korralik. Tel 510 0483.

• Autode käsipesulas pakutakse tööd pesijale. Töö vahetustega, nädal töö, nädal vaba. Tel 506 5007.

 Nimi on pandud uutele ilmakodanikele Haapsalus
MARIA TOOMIKAS sünd 27. juulil
ANE MONA TARAKANOVA sünd 30. juulil
SILVER KALLAS sünd 7. augustil
RIHARD TÖKKE sünd 26. juulil
KERT ASTRA sünd 5. augustil
LOTTA TAMMO sünd 8. augustil
HENDRI OLEV SERMAN sünd 21. augustil
ANDRI MARKUS SELART sünd 19. augustil
HEINRICH PÜSS sünd 25. augustil Hanila vallas
KAI URB sünd 17. augustil Lihula vallas
JAKOB KASTEPÖLD sünd 22. augustil

• Laverna Puhastustööde OÜ võtab töömahu suurenemise tõttu tööle koristajaid (osaline tööaeg, sobib ka pensionäridele) ja puhastusteenindaja-eripuhastustööde teostaja (vajalik B-kategooria juhiluba, töö vaheldusrikas, sobib julgetele sportlikele naistele ja meestele). Tel 475 6874 tööpäeviti kl 9-17.

• Töö Soomes metallifirmas CNC plasmalõikepingi tööliisele ja horisontaalpuurpingi tööliisele. Tel 5566 0036.

• Roosta Puhkeküla pakub põhi-kohaga tööd peamaja koristajale. Pakume väljaõpet kohapeal, huvitavat tööd ja konkurentsivõimelist palka. Töö graafiku alusel. Saada oma CV ja palgasoov Aadressil roosta@roosta.ee või Tukkisi, Noarootsi vald, Läänemaa. Lisateave telefonil 5331 6304.

• Pakume tööd ventilatsioonisüsteemide paigaldajale. Tel 472 0155.

• Firma pakub tööd C-kat autojuhile kallurauto. Tel 509 1177, 506 3959.

• OÜ Viilung Puit otsib oma meeskonda kogemustega tiserit. Kandidaadilt ootame loovat ja iseseisvat mõtlemist, ausust ja korrektsust. Palk tükitöö alusel. Tel 5648 8869, 518 4888.

THALASSO SPA FRA MARE
 Pakume tööd **ettekandjale/kelnerile.**
 Teave tel 472 4605, 5381 3783.
 Pakume tööd ja samas koolitame **massööre.**
 Teave tel 472 4618, 552 8936.

MAAG LIHATÖÖSTUS
 AS Maag Lihatotustus otsib valmistoodangu lattu **PAKKIJAJD-KOMPLEKTEERIJAJD.** Olemas oma bussiliin **HAAPSALU-LIHATÖÖSTUS-HAAPSALU.** Ettevõtte kompenseerib isikliku sõidukiga tööl käimise kulud. Töö on vahetustega. Väljaõpe kohapeal. Teave tel 472 5080 või e-post liha@maag.ee või tulla kohapeale Kirimäe, Taebila vald.

TÖÖOTSIMINE

• Kogenud üldehitajad ootavad tööpakkumisi. Tagame kvaliteedi. Teeme ka lammutustöid. Tel 5393 2290.

• Ehitajate brigaad ootab tööpakkumisi. Tel 5590 7384.

• Kogenud ehitusmees ootab tööpakkumisi. Tel 5361 3453.

LOOMAD

• Ära anda kaks 5kuist kitsikat (isane ja emane). Tel 5568 6506.

Martna vallas
KRISTIN TOMMINGAS sünd 1. augustil
NORBERT NOOT sünd 11. juulil
KEVIN NEUHOF sünd 25. juulil Oru vallas
KEN KEIRO SILDE sünd 3. augustil
MATS NAAR sünd 8. augustil Ridala vallas
LISELIA JUDANOV sünd 11. augustil
JOOSEP LAANEMAA sünd 27. augustil Taebila vallas
MARTEN SAAR sünd 8. augustil
AKNELIINA LUUR sünd 12. augustil
LEILA MÄGI sünd 12. augustil
ANNA-LIISA OJASTE sünd 19. augustil.
 Õnne lastele ja vanematele!

HAAPSALU VETERINAARKLINIK
 • Loomaarsti vastuvõtt
 • Vereuringud
 E-R 10-18, L, P suletud.
 •••
OÜ VETAPTEEK
 E-R 9-17, L 10-14.
 Posti 5, Haapsalu, tel 473 5566.

• Müüa püütonid ja maisi roninastikud. Tel 472 9540, 5691 2985.

• Leitud suur ja sõbralik kastreeritud isane mustkirju kass. Tel 5191 4144.

SOOVIN ÜÜRIDA

• Kaks õpilast soovivad omanikult üürida 1toal krt mõistliku hinnaga. Tel 5667 2290.

• Noor pere soovib üürida korterit Haapsalus. Tel 5631 3862.

• Soovime üürida 2toal krt Haapsalus. Tel 5560 9991.

METS

• Ostame paberipuud (kask, mänd, kuusk). Haava-, kase-, männi- ja kuusepalki. Tasu kohe, vedu meilt. Ostame kasvavat metsa ja metsamaad. Raietööd ja väljavedu. Parim hind Läänemaal. Tel 507 2231, 509 6173.

• Lp metsaomanikud, Läänemaa Puidukaubanduse OÜ ostab kasvavat metsa ja metsamaad. Tel 510 9983.

• Ostame pidevalt saare- ja tampepalki. Tel 504 8445.

• OÜ Hansamets ostab kasvavat metsa, metsakinnistuid ja metsamaterjali. Metsa ülestootamine ja vedu. Metsa istutamine. Tel 506 0777. www.hansamets.ee

• Austatud metsaomanikud! Ostame **metsamaad ja kasvavat metsa** üle Eesti. Tel 526 0713, info@metsinvest.ee

• HM Puidukaubandus OÜ Rohuküla puiduterminal ostab pidevalt metsamaterjali, raieõigust ja metsakinnistuid. Raie ja puiduvedu. www.hmpk.ee. Tel 523 7459, e-post info@hmpk.ee

MITMESUGUST

• **Kaardid ennustavad**, helista tel **900 1727**, kogenud ennustajad 24 t, ka mobiiltelefonilt, h 17 kr/min.

• Laupäeva, 22. sept hommikul kaotatud Väikese viigi ümbruses punane klapiga mobiiltelefon Samsung. Ausal leidjal palun vaevatasu eest tagastada SIM-kaart. Teave tel 5340 4771.

• Otsin inimest, kes nõuab võlgu tagasi. Tel 5646 1968.

• Kadunud plastikpaat Bella LSA-145. Leiuatasa, Tel 473 3210.

Antikvaarilett (Videorent, Posti 30, Haapsalu) müüb ja võtab **T-P komisjonimüüki kirjandust.** Kokku leppida tel 473 7026.

KUHU MINNA?

MEELELAHUTUS

Restoran Blu Holm (Sadama 9/11): T-P kl 12-24. P 12-21. Täna, 29. sept kl 20 ans Principial. 5. okt kl 20 ans Coco. 6. okt kl 20.30 Väikeste Lõõtspillide Ühing.

Fra Mare restoran: Teid ootavad Vahemere maade road! *A la carte* restoran on avatud P-N 12-23; R-L 12-24. Külmlaua ja suupistete tellimine ning *catering*-teenus. Tel 472 4605.

Centrali restoran ja õllekellder: P-N 12-23; R, L 12-02. Tööpäeviti kl 12-15 päevaroad. Tel 473 5595.

Wiigi kohvik (Suur-Lossi 25): P-N kl 12-21, R-L kl 12-23. Peolauad. Tel 473 4704.

Lokaal Helmi (Suur-Lossi 14): E-N kl 12-23, R, L kl 12-02.

Amanda puhvet (Üdruma): reedel, 5. okt kl 22 hooaja avapidu. Tantsuks mängib Sulo. Laudade ettetellimine tel 472 9044, 5344 2254. Pilet 100 krooni.

Noarootsi kõrts: täna, 29. sept kl 21 DJ Felix, pilet 25 kr. Teave tel 520 0913.

TERVIS JA SPORT

Laine ujula: E-L 13-22, P 8-22. Hommikuujumine iga päev 7-8. Vesiaeroobika (juhendaja Kristi) E ja N 18; jooga T 17.30 (juhendaja Kaie) ja K 17.30 (juhendaja Kristi). Infrapunasaun ja *Hydro jet* „Vesimassaaž märjaks saamata“ ettetellimisega. Teave ja broneerimine tel 472 4414 või ujula@laine.ee või www.laine.ee

Vanalinna Bowling (Jaani 4): E-P 12 ja 24, tel 473 4900. *Happy hours* P 21-24. Piljard. Avatud puhkekeskus. www.vanalinna Bowling.ee

Haapsalu golfväljak: E-P kl 9-19. Esmaspäeviti kl 17-19 on mängimine tasuta. Teave tel 525 0261 või www.ridalagolf.ee

Fra Mare jõusaal: E-R kl 14-22; L-P kl 9-21.

Tule ja lõõgastu Thalasso SPA Fra Mare Day SPA basseini- ja saunapargis! Avatud iga päev kl 15-22, septembris hind 2 tundi E-N 150 kr, R-P 200 kr. *floating-teraapia* kl 22-23, hind 100 kr.

Sügispaakumine India peamassaaž Champi 25 min 250 kr.

Teave ja eelregistreerimine Day SPA administraatori tel 472 4612.

Kohtumine sügisega on aja küsimus!

Broneeri *lounge'i* „Meresau“, 1250 kr 2 t (kuni 12 inimesele).

Lounge „Meresau“, 2 tundi 2500 kr (kuni 12 inimesele) — hinnas sisaldub Day SPA basseini- ja saunapargi külastus. Tel 472 4600, 472 4612.

LIHULA

Lihula turismiinfopunkt (mõisaheones Linnuse tee 1): 30. septembrini T-L kl 10-18. Kohapeal pakutavad teenused: kanuude, jalgrataste, binokli ja vaatoru rent ning paadisõidu tellimine Matsalu roostikus. Tel

477 8214, 5349 6695, e-post tip@lihula.ee.

MUUSEUMID

Lyckholmi mõismuuseum (Noarootsi vallas Saare külas): avatud K-P 10-18. Rühmakülastused palume ette tellida. Tel 5698 8440.

Haapsalu rätiku muuseum (Ehte 4): T-R 10-17, L 10-15.

A. Laikmaa majamuuseum: K-P 11-16. Helju Sarnet Zaurami näitus. Tel 472 9756.

Koela talumuuseum (Taebila vald): ettetellimisel tel 5393 2922, 5661 3584.

Hanila muuseum: K-P 11-17. Avatud näitused „Suurrätid“, „Voldemar Pinn 75“ ja „Vatla naiste lapitööd“. Tel 5648 4164.

Läänemaa muuseum: K-P 11-16. Näitused „Elu võimalikkusest Läänemaal“, „Roman Haavamägi 115“, „Segadus näitusesaalis“, väljapanek vanade ja väga vanade näituste säilinud elementidest.

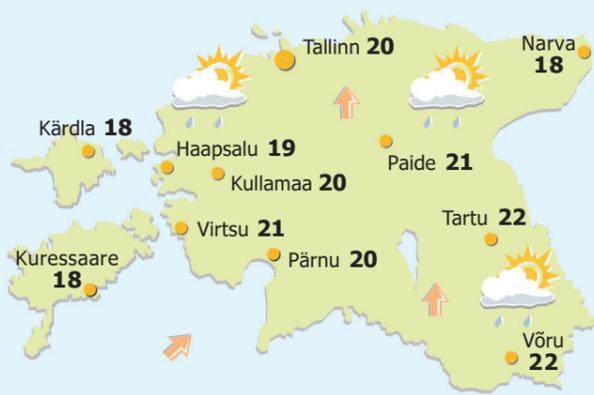
www.muuseum.haapsalu.ee

Piiskopilinnuse muuseum (püsinäitus ja näitus „Keskaegsed masinad“), **kellatorn ja toomkirik** on avatud ettetellimisel. Tel 472 5346. Vaata ka internetis www.haapsalulinnus.ee

Raudteemuuseum: K-P 10-18.

Rannarootsi muuseum: T-L 11-16. Näitused „Nobedad näpud“, kaljas „Hoppet“. Näitus ees-tiroostlastest, Aibovaip ja Vormsi talutuba.

ILMAENNUSTUS

Täna Läänemaal

Läänemaal sajab päeval hoovihma, õhtupoolikul jäävad sajuhood harvemaks. Puhub edelatuul 6-12 m/s. Sooja on 19 kuni 22 kraadi.

ILM LÄÄNEMAAL

Pühapäev 2°...18°
muutlik tuul 1-7 m/s

Esmaspäev 3°...19°
lõuna- ja edelatuul 2-6 m/s

Teisipäev 5°...21°
lõuna- ja edelatuul 3-9 m/s

Kolmapäev 7°...22°
lõuna- ja edelatuul 4-10 m/s

EMHI

KUHU MINNA?

Sidemuuseum (Tamme 21A): K-P 11-16. Tel 473 3664.

KULLAMAAL

Kullamaa kultuurimajas pühap, 30. septembril kl 19 rahvusvahelisele muusikapäevale pühendatud kontsert. Mängib pianist ja helilooja Margus Kappel.

NÄITUSED

Kullamaa kultuurimaja galeriis Eesti Teatri- ja Muusikamuuseumi näitus „Väntoreli lugu“.

Ehte käsitöö- ja kunstikoda (Ehte 4): T-R 10-17, L 10-15.

Iloni Imedemaa galerii (Kooli 5): K-P 11-18.

Haapsalu linnagalerii (Posti 3): K-P 12-18. Maarit Murka „Murka retrospektiiv kakskümme viis“.

KINO

Haapsalu kultuurikeskuses

29. sept kl 14, 30. sept kl 14 ja 16 ning 1. okt kl 18 film „Metsikud lained“ eesti keeles. Pilet 35 kr.

Lihula kultuurimajas 12. okt kl 19 film „Harry Potter ja fööniksi ordu“, pilet 30 krooni.

LAPSED TUPPA

Haapsalu kultuurikeskuses pühap, 30. sept kl 12 perehommik „Lapsed tuppa...“. Kavas muinasjutu „Kolm soovi“ mängimine, trikitemine jne. Tasuta.

EELK HAAPSALU PÜHA JOHANNESE KOGUDUS, HAAPSALU BAPTISTIKOGUDUS JA SEITSEMENDA PÄEVA ADVENTISTIDE HAAPSALU KOGUDUS KUULUTAVAD VÄLJA VIIENDA ISADEPÄEVA FOTO- JA PILDIKONKURSI

"ÜHESKOOS ON HEA"

Konkursile on oodatud fotod, joonistused või muus tehnikas valmistatud **võistlustööd, millel on kujutatud isasid, vanaisasid, onusid, ristiisasid.** Võistlusest on osa võtma oodatud **üksikvõistlejad ja kollektiivid.**

Palume tööd varustada pealkirja, autori nime ja kontaktandmetega ning **saata postiga aadressil: EELK Haapsalu Püha Johannese koguduse kantsleile, Kooli 6, pk 51, 90501, Haapsalu või elektrooniliselt haapsalu@eelk.ee.**

Tööde esitamise tähtaeg on **8. oktoober.**

Näitusega saab tutvuda ja lemmiktöödele hääle anda alates 14. oktoobrist **Haapsalu toomkirikus. Kõikide hindamisel osalenute vahel loositakse välja auhind.**

Parimate tööde autasustamine toimub isadepäeval, 11. novembril **Haapsalu toomkirikus toimival** oikumeenilisel jumalateenistusel.

Tere tulemast osalema!

Blu Holm Restoran

Laupäeval, 6. oktoobril kl 20.30

VÄIKESTE LÕÕTSPELLIDE ÜHING

Pilet 150 kr.
Piletite müük iga päev kl 12-24

Sadama 9/11 90502 Haapsalu Tel 472 4416, 472 4407 E-post bluholm@bluholm.ee

Teostame kaeve-planeerimistöid ning lammutustöid.
Tel: 53492132

Reklaami SIIN

tel 505 2175, faks 473 7040, e-post reklaam@le.ee

Pühapäeval 7. oktoobril kell 18
Haapsalu Üldgümnaasiumis SELTSKONNATANTS algajatele
Treener Helve Krusement telefon 5390 2929

METSAGA SINA PEAL

HOLMEN METS
HOLMEN KONTSERNI ETTEVÕTE

- metsa hindamine
- kasvava metsa ja kinnistute ost
- raie- ja metsauuendustööd
- metsamaterjali ost

Aarne Annamaa, gsm 504 9803, tel 443 6748, aarne@holmen.ee, Pärnu osakond: Niidu 11, Pärnu
Holmen Mets AS, Pärnu mnt 105, 11312 Tallinn, tel 665 2440, holmenmets@holmen.ee, www.holmen.ee

PROPANI
TÕHUS JA PUHAS VEDELGAAS
SOODSAIM HIND NÜÜD JA ALATI

Tehniline Propaan 21 kg: 390.- kr
Majapidamisgaas 21 kg: 325.- kr

Allahindlus lepingulistele klientidele!

AS Propaan Haapsalus Lihula mnt. 18 tel. 475 5192

LEMEKS
www.lemeks.ee

AS LEMEKS
Paldiski puiduterminal

OSTAB: kinnistuid kasvavat metsa metsamaterjali

MÜÜB: lõhutud küttepuid.

TEAVE: Telefon/fax 6717288 paldiski@lemeks.ee Kontakttelefon 5152409

PAKUME TÖÖD LÜPSJATELE JA BRIGADIRILE

tütarettevõttesse Varstu Piimaühistu, mis asub Võrumaal Varstu vallas.

Oled lüpsja töö jaoks sobiv kandidaat, kui hoolid loomadest ning oled aus ja kohusetundlik. Brigadiril töökoht eeldab varasemat lehmade lüpsmise kogemust.

Toetame elamispinna osas Varstus või Võrus.

Täpsem info telefonil 5569 6992 või e-posti aadressil kaie.kasemets@farmid.ee.

oÜ LANDEKER ostab

kasvavat metsa, metsamaad ja raieõigust.

Hind kuni 120 000 kr/ha (läbiraiutud ja hüpoteegiga).

Ettemaksu võimalus. Maa mõõtmine. Nõustamine. Ostame tehtud lageraiet ja vanu taluhooneid.

Tel 56 150 680, 51 10 415, 51 79 866, 48 94 055 Faks 6 335 576, Rapla, Tallinna mnt 14, kab 332

TOTAALNE MUUTUMINE

1500 kr/t romu eest
Uus masin -2000 kr + tasuta registreerimine ja ülevaatus

KUUSAKOSKI RECYCLING
AS Kuusakoski Haapsalu osakond Raudtee 16, Haapsalu tel 473 4363 E-R 8-16 www.kuusakoski.ee

Taunex Auto
OÜ Taunex Auto Lille 2A, Pärnu tel 5567 0646 E-P 9-18 www.taunexauto.ee

Kampaania kestab 01.09.-30.11.2007
Kampaania tingimusi vaata www.kuusakoski.ee